Opłata pocztowa opłacona ryczałtem.

Rok IX. Zakopane, sobota, 30 sierpnia 1930 r. Nr. 35.

ZAKOPANE

Organ Związku Przyjaciół Zakopanego

Cena 50 groszy

Z LISTĄ GOŚCI

Przedpłata kwartalna 4 zł

Szkolnictwo polskie na Spiszu i Orawie.

P. Wendelin Haber, inspektor szkolny w Nowym Targu, były przewodniczący Spiskiego Komitetu Plebiscytowego, ogłosił w numerze 33-cim „Gazety Podhalańskiej“ sprawozdanie z rozwoju szkolnictwa polskiego w częściach Spisza i Orawy, przyłączonych przed dziesięciu laty do Polski.

Przytaczamy zeń kilka ustępów rzeczowych i najważniejszych.

Spis ludności, przeprowadzony dnia 30-go września r. 1921 w 13 gminach spiskich podał 8.284, na Orawie 14.440 mieszkańców.

„Przy spisie tym, który odbył się bez jakiegokolwiek przymusu, bez agitacji, przyznało się do narodowości obcej na Spiszu 186 osób, na Orawie 318, — a byli to żydzi, kilkudziesięciu Węgrów, kilku księży Słowaków, reszta zbałamuceni i przekupieni przez Czechów Spiszacy czy Orawiacy. Rok Rządów Polskich wystarczył, aby wynaradawiana przez półtora względnie kilka wieków ludność zrozumiała, że jest polską.

„...władze polskie przystąpiły do zorganizowania administracji na terenie Spisza i Orawy, między innemi szkolnictwa. Pracę nad uruchomieniem szkolnictwa rozpoczęto 2 września r. 1920 przejęciem 14 budynków szkolnych o 18 izbach lekcyjnych na Spiszu, 25 szkół o 25 salach na Orawie. Stan budynków okazał się niewystarczającym. Większość sal zdemolowana, urządzenie wewnętrzne we wszystkich prawie szkołach niedostateczne. Brak stołów, krzeseł, tablic, ławki połamane. Te, które się zachowały, uchybiały najprymitywniejszym wymaganiom higjeny i pedagogiki. Spotykało się ławki bez półek na książki, tak, że dzieci musiały je trzymać na wierzchu, co przy braku wieszadeł uniemożliwiało wprost naukę.

„O pomocach naukowych ani mowy. Szkoły te za czasów węgierskich dobrze były zaopatrzone. Podczas wojny, a szczególnie za okupacji czeskiej i w czasie plebiscytu, kiedy wojsko czy żandarmerje kwaterowano po szkołach, wszystkie przyrządy rozkradziono, względnie poniszczono. Braki te przy pomocy subwencji Rządu, lwowskiego Koła T. S. L. oraz pomocy samych gmin w krótkim stosunkowo czasie usunięto. Przyjęte od rządu czeskiego szkoły były prawie samemi jednoklasówkami, gdyż na 39 zastano tylko 4 dwuklasówki na Spiszu. W ciągu dwóch miesięcy przekształcono 5 jednoklasówek na dwuklasówki, tak, że w połowie listopada było na Spiszu 8 dwuklasówek, 6 jednoklasówek, zaś na Orawie 1 dwuklasówka, 24 jednoklasówek. Szkoły te z wyjątkiem czterech uruchomiono w połowie października 1920 r.

„Na poważne trudności natrafiono przy obsadzie szkół. Jak z poprzedniego wynika, należało zatrudnić 48 nauczycieli. Z dawnych nauczycieli pozostało 9, z których 8 władało językiem polskim w gwarze podhalańskiej. Na resztę posad kilkakrotnie ogłaszano konkurs. Kandydatów zgłasza się cała moc, o takich jednak kwalifikacjach, że do szkoły nie można ich było dopuścić. Kwalifikowani zaś w 17 wypadkach zrezygnowali, rzekomo z obawy przed ludnością miejscową. W rezultacie w dniu 1 lutego 1921 pracowało 41 nauczycieli, z czego bez matury 6.

„W uruchomionych szkołach byłego powiatu spisko-orawskiego od pierwszej chwili stosowano ustawy polskie i rozporządzenia polskich Władz Szkolnych. Do szkół wprowadzono język polski; języka słowackiego używali na nauce religji tylko ci księża słowaccy, którzy nie władali językiem polskim. Takich szkół było piętnaście w roku 1921. Przeciw powyższym zarządzeniom ogół ludności nie występował, mimo że zdarzyło się kilka protestów. Protesty te jednak były wynikiem tylko agitacji czeskiej.

„...Powodów należało szukać w stosunkach miejscowych. Brak wspólnych pastwisk nie pozwalał na gromadne wypasanie bydła, stwarzał wielkie zapotrzebowanie pastuchów, które w całości pokrywało się młodzieżą w wieku szkolnym — używaną nadto — szczególnie w czasie wiosny i żniw — do robót polnych. Niezrozumienie potrzeby nauki i wychowania szkolnego skracało tutaj rok szkolny jeszcze w czasach przedwojennych do kilku miesięcy zimowych. Poprzednie rządy węgierskie i czeskosłowackie tolerowały ten stan, a na zamykanie szkół z nastaniem wiosny patrzyły przez palce. Wakacje, trwające od Wielkiej Nocy do 15 października stały się prawem zwyczajowem. Dążenie do zmiany tych stosunków uważała ludność za naruszenie swych praw, za pewnego rodzaju krzywdę i starała się mu przeciwdziałać przez wysyłanie licznych deputacyj lub wnoszenie podań o przyspieszenie zakończenia roku szkolnego.

„...Takie w ogólnych zarysach były początki szkolnictwa polskiego na Spiszu i Orawie.

„Przedstawiony stan szybko się poprawił. Dowodem choćby spis ludności, przeprowadzony w dniu 30 września r. 1921.

„Szkoła polska zyskuje coraz to większe uznanie, ludność przekonywuje się, że właśnie język polski jest jego mową macierzystą, a język słowacki był jej narzucony. Zdaje sobie sprawę z troskliwości nauczyciela polskiego o wychowanie i wykształcenie ich dzieci, a zadowolenie swe wyraża nietylko coraz częściej zdarzającemi się uznaniami dla wartości szkoły polskiej, wyższości nauczyciela polskiego nad nauczycielem węgierskim, a nawet słowackim, ale i życzliwem odnoszeniem się do tej szkoły i popieraniem jej interesów.

„Obecnie mija 10 lat od chwili powrotu części Spisza i Orawy do Rzeczypospolitej Polskiej. Jakżeż dzisiaj przedstawiają się stosunki szkolne na tych prastarych Ziemiach Polskich? W odpowiedzi z dumą można powiedzieć, że szkolnictwo polskie na Spiszu i Orawie nie pozostało w tyle w ogólnym wyścigu pracy, że dało tyle ze siebie, ile mogło dać przy uwzględnieniu ciężkich warunków działania.

„Spisz i Orawa liczą dzisiaj 41 szkół, w czem dwie trzyklasowe, 14 dwuklasowych, 24 jednoklasowych. W projekcie budowa 7 klasowej szkoły powszechnej w Jabłonce na Orawie, która przy takiem jak dotąd poparciu ze strony Władz szkolnych, a lepszem zrozumieniu interesowanej gminy w przeciągu dwu lat może być oddana do użytku ludności całej Orawy.

„W szkołach tych o 3.782 dzieciach (Spisz 1.450, Orawa 2.332) pracuje 58 ukwalifikowanych nauczycieli-Polaków. Z tych 2 posiada Wyższy Kurs Nauczycielski, 43 egzamin kwalifikacyjny względnie praktyczny, a tylko 13 egzamin dojrzałości.

„Nauczycielstwo gorliwie spełnia swe obowiązki zawodowe. Nie ogranicza się ono do samej tylko szkoły. Wiele trudu poświęca pracy społecznej, oświacie pozaszkolnej, uświadomieniu i tych Spiszaków, czy Orawiaków, którzy nie mieli tego szczęścia, by czerpać swą wiedzę w polskiej szkole.

„12 stałych scen, 10 orkiestr wiejskich, 2 szkolne, 5 chórów włościańskich, 3 domy ludowe, 50 przeszło bibljotek, organizacja Strzelca, Straży pożarnych, w większości gmin to wszystko dorobek szkolnictwa. Jest on może cyfrowo skromny, w stosunku jednak do obszaru, na jakim urósł, przedstawia się poważnie.

„A uświadomienie narodowe ludności, młodzieży, dzieci szkolnych? Dziś jeśli starsi utyskują, to na ciężkie czasy, a nie na przynależność do Rzeczypospolitej. Dziś nie spotka się Spiszaka czy Orawiaka na terenie polskim, który głosiłby się Słowakiem. Dziś spotka się tam wiernych i uświadomonych Obywateli-Polaków.

„To nasz dziesięcioletni dorobek“.

Wendelin Haber.

(Z „Wierchów“, tom VII.)

Z lat dawnych.

Pobyt w Karpatach.

Dnia 25 sierpnia 1823.

Upał dzienny ustał i słońce schylało się ku zachodowi, gdyśmy wyruszyli z Nowego targu, celem zdążenia na noc do Bukowiny, dokąd Jego Cesarzewic, Mość Arcy-Xiążę Franciszek Karol, z całym swoim dworem wcześniej o parę godzin udał się.

Wyjeżdżając z miasta, uderza zaraz widok ogromnych Karpatów, które mając za podstawę równinę nader rozległą i przyjemną, przedstawiają się tutay w całej swej olbrzymiej wielkości i wspaniałości. Szczyty ich niebotyczne zdają się głosić całemu światu ich moc i potęgę. Postronne góry, przytlumione wielkością tamtych, zdają się czołgać po ziemi i stoją w niejakiem oddaleniu. Dumne Karpaty odsunęły je od siebie, dla nadania tem więcej świetności i ozdoby swojej majestatycznej podstawie.

Gubiąc wzrok nasz w tym cudotwornym widoku, z szybkością po równym i dobrym gościńcu pędziliśmy, dążąc zawsze ku tej ścianie odwiecznej, która nam Węgry zasłania, to jest do Karpat.

Te zdają się być bardzo blizko, są jednak pięć mil od Nowego targu odległe. Przebywszy piękne dobra Szaflary, należące do W. Uzańskiego, ze zmrokiem stanęliśmy w Poronimie, dokąd chociaż prowadzi jednostajna i nieprzerwana równina, ta jednak w nieznacznym sposobie, ciągle ku Karpatom podwyższa się i wioska Poronim jest już w daleko wyższem położeniu. Dalszy ciąg drogi przy pięknem świetle księżyca odbywaliśmy. Wieczór pogodny sprzyjał nam, lecz zimno tak czuć się dało, iż byliśmy zmuszeni mocno w płaszcze obwinąć się; ta nagła zmiana, iż po nader skwarnych dziennych upałach, ostre i chłodne wieczory następują, zdrowiu najszkodliwszą stawać się zwykła.

Droga ciągle dobra, lecz od Poronima staje się bardziej górzystą i podwyższa się ciągle aż do wierzchołka góry, na której leży wieś kameralna Bukowina, o trzy mile od Nowego targu odległa, jest to osiadłość nędzna, domki jednak pokryte wszystkie deskami lub gontami, wyglądają dosyć porządnie. W tych mieszka lud piękny, zręczny, ale ubogi, pracujący na roli, która im się zaledwo mizernym plonem wypłaca i często ich zboża nim dojrzeją, nagłym nadejściem mrozów i zimy pozostają zniszczone.

W tej biednej wiosce stanąwszy, już późno w nocy, na jej obszernem błoniu, mnóstwo pojazdów, bryczek i koni zastaliśmy, a wśród nich liczne zgromadzenie osób, które powróciwszy od stołu Arcy-Xięcia Imci, zamyślały o spoczynku. My zaś poszliśmy dla oglądania domu Nadleśniczego, który uświetniony dostojną osobą Jego Cesarzewic. Mości był pięknie illuminowany. Udaliśmy się ulicą wysadzoną drzewami, ta skierowana w prostej linji do bramy pięknie zrobionej u wierzchu której, wśród licznych lamp jaśniała cyfra Arcy-Xięcia, sprawiła oku widok nader powabny. Dziedziniec i dom w którym Arcy-Xiążę nocował, pięknie był przyozdobiony i oświecony. Sala dla stołu dostojnego gościa umyślnie wprędce wystawiona, odznaczała się gustem wybornym. Ściany jej zewnątrz wyłożone choiną, i sufit zielonemi girlandami gustownie przyozdobiony, przedstawiały obraz prawdziwie piękny, wiejskiej, niewinnej prostoty.

Ten lichy domek leśniczego, wyrwany nagle ze spokojnego letargu i obdarzony ruchem dworskim, dostojna osoba wysokiego gościa, spoczywająca u podnórza Karpat w tem tak dzikiem, posępnem ustroniu, i te nędzne chatki biednych mieszkańców Bukowiny, wszystko to wystawiało w jednym obrębie obraz wielkości i ubóstwa i rodziło w nas niezwyczajne uczucia.

Tak przejęci mocno tym podwójnym widokiem, wróciliśmy na miejsce, gdzie nam posłanie do spoczynku przysposobiono, a znużeni podróżą, z łatwością poddaliśmy się pod lekkie skrzydła Morfeusza, uleciawszy zaraz w krainę snu i słodkiego marzenia, w którem częstokroć tak szczęśliwi bywamy. W słabych rysach i właśnie przez mgłę, widziałem jeszcze pomieszkanie Arcy-Xięcia, gdy moc wyobraźni, która we śnie jest tak dzielna, przedstawia mi je nagle w tem większem świetle blasku i okazałości, spostrzegam przy tym wspaniałym domie, także chatkę mizerną, której pierwej nie uważałem, a z mojem wielkiem zdumieniem słyszę właśnie te słowa najdobitniejszym tonem żalu od tej chatki wyrzeczone:

„Jakaż mnie zazdrość porywa!
Ten dom wczoraj był niczem, dziś w wszystko opływa,
Błyszczy światłem rzęsistem, zgoła z każdej strony,
Wygląda tak wspaniale, jest tak przystrojony!
Najjaśniejszy pod jego dachem odpoczywa,
A mnie na wszystkiem zbywa!

Dom, słysząc nędznej chatki głośne narzekania,
Temi kilkoma słowy stan jej swój odslania:

Doniosła sprawa.

Jesteśmy interpelowani z różnych stron, a przedewszystkiem ze strony najpoważniejszych sfer artystycznych w poniższej sprawie.

Podobno miejscowy Komitet Parafjalny i proboszcz tut. parafji, Ks. Dziekan Tobolak, postanowili przystąpić do dalszego, częściowego polichromowania naszej świątyni.

Pięknie to i z pewnością cała ludność katolicka, nietylko Zakopanego, ale całej Polski, zamiar ten przyjmie z radością do wiadomości. Ale też równocześnie ta sama ludność — ile, że w tym wypadku chodzi nie tylko o nas Zakopiańczyków, ale o ogół wiernych z całej Polski, która chciałaby tę, naprawdę piękną i drogą sobie świątynię, widzieć w jak najpiękniejszej szacie — niepokoi nieco fakt, że o zamierzeniach tych mówi i myśli się tylko w szczupłem gronie.

Dowiadujemy się więc, że podobno istnieje zamiar oddania pracy artystycznej jednemu z artystów, stale w Zakopanem mieszkającemu. Nie mamy nic przeciwko temu, owszem, nawet interpelujący nas w tej sprawie, jeden z najgłośniejszych polskich artystów-malarzy, nie czynił żadnych zastrzeżeń co do osoby — zwrócił jednak uwagę, że należałoby jednak przecież, zanim przystąpi się do roboty, projekty polichromji wystawić na widok publiczny, aby zapoznać się z niemi mógł ogół, a przedewszystkiem sfery artystyczne. Zastrzeżenia te czyni się jedynie przez wzgląd na to, że nasza Świątynia Pańska jest świątynią o charakterze reprezentacyjnym, że w niej gromadzą się rzesze wiernych z całej Polski, ba z całego świata i że temsamem strona artystyczna powinna być podciągnięta do tego reprezentacyjnego charakteru świątyni.

Naszem zdaniem, najlepszem wyjściem w takich wypadkach jest droga konkursu; jeżeli już jednak Komitet Parafjalny nie chce się uciec do tej drogi (może ze względu na koszta), to w każdym razie pożądanem byłoby, aby do rady zaprosił osoby ze sfer artystycznych, względnie, aby, zanim przystąpi do polichromowania, szkice i projekty wystawił na widok publiczny. Można wtedy będzie jeszcze, w czasie właściwym, poczynić pewne uwagi, a na podstawie tychże i zmiany.

Bardziej niepokojącą jest druga wiadomość, dotycząca podniszczonej już dobrze polichromji w Prezbiterjum, według projektu Witkiewicza, którą podobno ma się zastąpić czemś innem. Byłoby to już nie do darowania i pogłoskę tę uważamy raczej za plotkę, gdyż nie przypuszczamy nawet, aby tego rodzaju myśl mogła zrodzić się wśród członków Komitetu Parafjalnego. Gdyby jednak tak być miało, to przeciw temu projektowi powinna zaprotestować cała opinja publiczna.

ZYGMUNT LUBERTOWICZ.

Polana w Gorcach

Jest w Gorcach jedna słoneczna polana,
gdzie storczykami pachną kopy siana
i na szmaragdzie traw seledynowe
swą fantastyczną w błękit wznoszą głowę...

Jak morze — kwiatów opływa ją fala,
słońce się nad nią zorzami rozpala,
wkoło zaś jodły, świerki uroczyście
w zielonych wici stroją ją okiście...

Tak żywych girland oprawna turkusem
seledynowym hala jest obrusem,
który z niebiosów błękitem się zlewa,
w zaczarowane trawy-kwiaty, drzewa...
i gra przepychem barw, jak mistrzów freski
pełne melodji — i ciszy niebieskiej...

A pośród owej lazurowej łąki,
zagrają czasem białych owiec dzwonki
i bór im srebrnem echem odpowiada...

Lub też przez zioła pachnące i liście,
zdrój się przeczysty zasrebrzy rzęsiście
i blaskiem tęczy zalśni się kaskada...

A pośród owej słonecznej polany
kapliczka Panny jest Niepokalanej,
radości pełna, uśmiechu i zorzy...

Więc spieszysz ku Niej — przed oczy łaskawe
i szepcesz cicho: Pani słońca ave!...
i pośród kwiatów — duch cię przejmie Boży.....

Międzynarodowemu związkowi pojednania

z powodu Zjazdu w Sromowcach koło Czorsztyna między 20-tym a 30-tym sierpnia b. r.

Jednym z największych cudów, o jakich marzą ludzie dobrej woli, byłby powszechny i trwały pokój na ziemi.

Ludziom złej woli wydaje on się niemożliwym do urzeczywistnienia.

Ale nie jest przecież grzechem wiara, że Bóg obdarzy kiedyś wszystkich ludzi dobrą wolą, a wraz z nią i pokojem wewnątrz państw i między niemi.

Taka wiara jest cnotą.

Dlatego mniemam, że godzi się poświęcić kilka słów życzliwych idei pacyfizmu z racji międzynarodowego zjazdu, odbytego w Sromowcach, tak niedalekich od Zakopanego.

. . . .

Istnienie narodów jest koniecznością ewolucyjną gatunku „człowiek“.

Narody składają się z osób. Każda osoba obdarzona jest z natury pragnieniem jak największego powodzenia i dobrobytu materjalnego, a prócz tego jak największego znaczenia i władzy w stosunku do innych osób.

Ale każda osoba jest także z natury skłonna do popełnienia czynów, które utrudniają, a nawet uniemożliwiają osiągnięcie upragnionego powodzenia.

Są to wykroczenia przeciw higjenie ciała i duszy, czyli niezdolność do twórczego, samoobronnego egoizmu osobników ludzkich, a skłonność do egoizmu rozkładczego, samobójczego.

Egoizm twórczy odznacza się zdolnością osób do łączenia się w organizmy złożone, zbiorowe, grupy, klasy, „związki coraz większe. współżyjące w ładzie“ na podstawie porozumienia, zgody i wzajemnej pomocy.

Egoizm samobójczy jest przeciwieństwem twórczego i samoobronnego, jest przeszkodą w tworzeniu się organizacyj coraz wyższego rzędu, tj. coraz większych, bardziej złożonych i odznaczających się coraz większym ładem wewnętrznym, na podstawie porozumienia i zgody.

Egoizm samoobronny stwarza sobie i przysparza coraz więcej przyjaciół, samobójczy coraz więcej wrogów.

Jeden i drugi polegają na odpowiednich intuicjach, pochodzących ze źródeł geokosmicznych.

Szczery i uczciwy pacyfizm wynika właśnie z twórczego, samoobronnego egoizmu, wytworzonego przez odpowiednią intuicję.

Słowa o pokoju, mające na celu uśpienie czujności sąsiadów, aby ich podejść, oszukać i skrzywdzić, nie są pacyfizmem.

Żądaniem szczerych i uczciwych pacyfistów jest budzenie i rozwój nastrojów pokojowych, w celu wytworzenia pokojowych większości wśród wszystkich narodów.

Jest to zadanie godne olbrzymów umysłowych, jeżeli się zważy, jak trudne są do usunięcia nałogi i zacietrzewienia zakorzenione w duszach ludzi ludzkich, nałogi stadnych separatyzmów, niedaleko odbiegające od separatyzmu, partykularyzmu i wzajemnej wrogości, właściwych stadom zwierzęcym, wśród których walka fizyczna o byt doraźny jest najwyższą instancją w poszukiwaniu warunków bytowania.

Zwierzęta kierują się instynktem ślepych, podświadomych odruchów wegetatywnych, nie posiadają instytucji etycznego uszlachetniania rasy przez uszlachetnianie osobników.

Wnioskując z faktycznego stanu psychiki większości ludzi naszego globu, musimy stwierdzić, że nie jest ona zdolna do zgodnej współpracy celem takiego uszlachetnienia całego rodzaju ludzkiego, do jakiego już doszły wyjątkowe jednostki.

Taką mentalność przyswoić większości ludzi, oto zadanie szczerych i uczciwych pacyfistów.

Powiedzmy sobie jeszcze raz, że spełnienie tego zadania godne jest gigantów duchowych.

Bo, aby praca pacyfistyczna wydała pożądane owoce, musimy my, apostołowie pacyfizmu, zdobyć dostęp do uczuć i rozumów naszych

---

„Twoja mowa, sąsiadko, mocno mnie zadziwia;
Myślisz, że blask dzisiejszy tak mnie uszczęśliwia?
Że te światła, któremi me ściany przybrano,
Ukoją rany, które dla nich mi zadano?...
Ach, nie ten jest szczęśliwy, kto ma blasku wiele,
Lecz kto lubą spokojność pozyska w udziele!
Ty, czem byłaś, czem jesteś, w tem przetrwasz do zgonu.
Ja zaś, choć dziś tak świetny, jutro spuszczę z tonu“.

Wtem lekki hałas przebudził mnie, a pomnąc na sen, który tak mocno utkwił w mojej pamięci, iż go nawet czytelnikom udzielam, w samej istocie, pomyślałem sobie, ten dom dziś tak świetny i okazały, powróci jutro do swego skromnego stanu, wraz z odjazdem Arcy-Xiążęcia, blask jego zniknie, smucić go będzie utrata przepychu i okazałości, która już może w dumę go uniosła, lecz poniekąd będzie szczęśliwszy, odzyskawszy swą miłą i spokojną prostotę. O ludzie! nie uganiajcie się za próżnością i blaskiem, jest to dym, który uchodzi i znika. Już słońce w swoim rubinowym półkręgu zaczęło się ukazywać na błękitnawym horyzoncie, gdy Arcy-Xiążę Imć, wsiadłszy w lekką doroszkę, udał się w drogę.

I my wszyscy gotowi, wszyscy niecierpliwie oczekując wyjazdu, ruszyli z miejsca. Do Morskiego Oka mieliśmy jeszcze dwie mile, droga z początku górzysta i jednostajna, dalej staje się nader przyjemną, przez rozmaite widoki i położenia, nakoniec wjeżdża się w długą i krętą dolinę, pomiędzy ogromne, straszne, najeżone skały, a tu rozlała natura tysiące zachwycających powabów, które widza w zdumienie wprawiają.

Tu widać groźne skały, okropne urwiska,
Przez które promień słońca ledwo się przeciska.
Tu strumień czysty i kręty,
Słodkie rozwija ponęty,
A pędzony bystrym zwrotem,
Ginie z łoskotem.

Wśród tych miejsc dzikich, dają się widzieć wysmukłe jodły i świrki, których kolor ciemny i ponury, odbijając smutnie przy skałach najeżonych, sprawia widok nadzwyczajnie posępny. Drzewa mając tutaj grunt płytki, krótko istnieją i większa część ich, mocą czasu i wiatrów zniszczona, kształci ogromne zwaliska, których widok wprawia w melankolią.

Tak to moc przeznaczenia każdego dosięga.
Trudno się oprzeć, słaba jest nasza potęga —
Wszystko zniszczeniu podpada na świecie.
Giną młodzieńce w najpiękniejszym kwiecie
Giną narody — upadają miasta,
Nowa wspaniałość na ich gruzach wzrasta,
Lecz wiecznotrwałe Karpaty
Wznoszą się nad inne światy!

Zbliżając się coraz bardziej do celu naszej podróży, okolica zmieniła nam się w dziką pustynię i zdawała się niedostępną. Drogę jednak tyle tu naprawiano, iż ta nietylko łatwą do przebycia ale nawet dosyć wygodną nazwać się mogła. Upał mocny czuć się dawał i śnieg po górach w małych tylko płatkach spostrzedz było można. Przy drodze znajdowaliśmy mnóstwo dziko rosnących malin. które były w zupełnym stopniu dolirzałości i smak miały przyjemny. Nakoniec ukazała się góra przykra i kamienista; na tę zwolna wydobywszy się, wjechaliśmy w las, którego chłodem mocno orzeźwieni, i spuszczając się ciągle na dół, ujrzeliśmy obszerne błonie, zewsząd ogromnemi skałami otoczone, a na tem mnóstwo osób przybyłych z Węgier i z Galicyi. Tu, za najłaskawszem zezwoleniem Jego Cesarzowic. Mci oczekiwała deputacya starostwa Spiskiego, dla powitania Jego dostojnej osoby. To grono magnatów i szlachty węgierskiej, składało się z osób 25, odznaczając się swym narodowym i bogatym ubiorem. Przy powitaniu, hr. Almassi miał mowę w języku niemieckim, której Jego Cesarzewic. Mość dobrotliwie wysłuchać raczył a w najłaskawszych wyrazach wynurzywszy swoje podziękowanie, na przedstawienie członków tejże deputacyi zezwolił, przyczem z każdym z osobna rozmawiał nader uprzejmie i łaskawie. Ztąd dostojny Xiążę udał się pieszo ku bramie, między dwiema skałami, zaraz nad Morskiem Okiem wystawionej; a tu przedstawił się nam nagle cud natury w całej swojej wielkości i wspaniałości, tu człowiek wpadając w głębokie odurzenie, poznaje co może dzielność natury i wola Wszechmocnego! — Tu wzrok natężony słabieje, myśl błądzi i znika, a duch ulatuje ku niebu!

To piękne jezioro zwane Morskie Oko, ma do dwóch tysięcy sążni w obwodzie i niezarasta żadnemi krzewy. Z trzech stron wznoszą się nad niem ogromne góry skaliste, a to tak blizko, iż obejść jeziora naokoło niepodobna. Ich szczyty zaostrzone zdają się niknąć w obłokach i przedstawiają widok prawdziwie straszny i wielki. W łonie tych gór skalistych, lecz w położeniu daleko wyższem, jest także drugie mniejsze i nader głębokie jezioro, zwane Czarny Staw, od tego woda ciągle strumieniem spływająca, wpada do Morskiego Oka, co między temi odludnemi sąsiadami sprawia związek wieczysty i nieprzerwany.

C. d. n.

większości narodowych. W tym celu musimy wszczepić w nie wiarę, że czynimy to z miłości i przywiązania do naszych narodów, dla ich prawdziwej wielkości, potęgi i długiego życia.

Tadeusz Mischke.

Zygzaki.

Nie czyń drugiemu — co tobie niemiło...

Mało brakowało, a jeden z najlepszych polskich automobilistów, byłby życiem przypłacił nasze „chamstwo", nasz brak poszanowania dla wszelkich zarządzeń, nasze żakostwo.

Zdarzyło się bowiem, że mimo ostrych zakazów, mimo próśb i nawoływań — aby w czasie „Wyścigu Tatrzańskiego" nikt z pośród nienależących do składu Komitetu nie wchodził na trasę, przecież jakiś „gap", bo inaczej trudno go nazwać, wylazł na dwadzieścia metrów przed samochód p. inż. Liefelda i tem samem spowodował wypadek, który mógł się znacznie smutniej skończyć, jak się skończył.

Takiego wyłażenia na trasę było więcej — mało tego — wszyscy obecni na finishu byli świadkami, jak jakiś motocyklista, poniżej przedostatniego wirażu przed finishem — mimo zamknięcia trasu, a więc już po godzinie pierwszej, gorzej, bo już po godzinie drugiej, w momencie gdy dano sygnał, że pierwszy motocyklista ruszył ze startu — wyciągnął swą maszynę z krzaków przydrożnych, siadł na nią i już, już zabierał się do jazdy w kierunku startu, — gdy go dopiero od tego nierozważnego kroku powstrzymały okrzyki z trybuny sędziowskiej i interwencja posterunkowego.

Poco wydaje się zarządzenia, poco apeluje się do ludzi?

Niektórym zdaje się widocznie, że to wszystko jest poto, aby utrudniać życie, i chcąc je sobie ułatwić, utrudniają je innym...

Przykładem tego chociażby niestosowanie się całej masy kierowców samochodów, do porządku, jaki nakazuje komitet przy ustawianiu wozów od finishu ku Morskiemu Oku. Jeden pcha się przed drugiego, inny wyszukuje jakiegoś kąta przydrożnego, aby tylko być bliżej początku i „rzekomo" móc się szybciej wydostać po zakończeniu programu.

W rezultacie robi się zamieszanie. Następuje zakorkowanie, tworzą się takie zatory, że potem, gdy przyjdzie moment odjazdu, ani ci, co się do przepisów stosowali, ani ci, którzy czynili na przekór — nie mogą się wydostać z matni i tracą czas na rozwiązywanie tego, przez nasze niedbalstwo, przez naszą ignorancję, splątanego węzła gordyjskiego.

Istne cuda dzieją się także na ulicach Zakopanego z ruchem jednostronnym. Jedzie n. p. wieczorem w sobotę wóz od strony Kuźnic, czy Jaszczurówki w stronę uzdrowiska. Na zbiegu ulic Chałubińskiego i Zamoyskiego posterunkowy skierowuje wóz w ulicę Zamoyskiego — zgodnie z przepisem — wóz jednak skręca w ulicę Chałubińskiego, a pan kierowca powiada: „ja tylko dwa kroki do najbliższej willi" — i jedzie jakby naprzekór wszystkim, w przeciwnym kierunku jednostronnego ruchu. Zapewne, przejechawszy ul. Chałubińskiego, powtórzył znów tę samą historję na zbiegu ulic Witkiewicza i Jagiellońskiej — a posterunkowy, przyjmując zapewnienia za dobrą monetę — znów wóz przepuścił.

Obserwowaliśmy wysiłki stróżów porządku i bezpieczeństwa — była to iście syzyfowa praca..., bo tam, gdzie jest zła wola, gdzie brak poszanowania prawa, gdzie umysł ludzki wysila się nad obmyśleniem sposobów — jakby obejść przepis a władzę nabrać — tam nie pomogą nawet i setki posterunkowych — a nie jak było, jednostki. Tam pomóc może tylko solidarność społeczeństwa, które samo dopomagać winno władzom w utrzymywaniu bezpieczeństwa i samo interwenjować na rzecz utrzymania porządku i przestrzegania przepisów. Cóż, kiedy na nieszczęście większość tego społeczeństwa zdaje się nie posiadać zrozumienia i znaczenia zasady — „nie czyń drugiemu — co tobie niemiło" — i wychodzę z założenia, że przepisy wydaje się poto, aby sobie z nich fimbać — idzie za przykładem owych „gapiów" i... samo sobie utrudnia życie bałaganem, jaki przy tego rodzaju imprezach, jak ostatni „Wyścig Tatrzański", przez nasz brak poszanowania zasad porządku, powstaje.

Nie wiemy, czy znane jest nazwisko osobnika, który spowodował wypadek p. inż. Liefelda — ale jeżeli tak — to przypuszczamy, że zostanie on przykładnie ukarany, — a w przyszłości może dobrze byłoby, gdyby w pobliżu trasy, na punktach najbardziej ruchliwych — straż pożarna ustawiła parę beczkowozów z wężami i każdego nieposłusznego intruza przyprowadzała do przytomności strumieniem zimnej wody...

Kolka.

Sport w Zakopanem.

III-ci Międzynarodowy Wyścig Tatrzański. W niedzielę, 24 sierpnia, cały europejski świat automobilowy, a z nim i Zakopane, przeżywały wielki dzień, którym był samochodowy „Wyścig Tatrzański" na szosie Łysa Polana — Morskie Oko, a na przestrzeni siedm i pół kilometra.

Jak już wiadomo, tegoroczny „Wyścig Tatrzański", mający już od trzech lat charakter międzynarodowy, został włączony w program międzynarodowych wyścigów górskich o tytuł mistrza Europy, o czem pisaliśmy zresztą obszerniej w nr. 33-cim. Ten charakter nadał tegorocznemu wyścigowi jeszcze większej powagi i znaczenia — a tem samem na starcie zgromadził same asy polskiego i zagranicznego automobilizmu.

Już na parę dni przed wyścigiem, w godzinach bardzo wczesnych, bo między 4 a 10 rano, ożywiała się trasa, na której zawodnicy odbywali przed ostateczną rozgrywką treningi. Na parę dni także przed wyścigiem zaczęło Zakopane nasycać się coraz więcej samochodami, zwożącemi na święto automobilistów licznych zwolenników tego wspaniałego wyczynu sportowego z całej Polski. W sobotę po południu zrobiło się już w całem Zakopanem ciasno — a w niedzielę rano na drodze z Krakowa do Zakopanego utworzył się z setek aut wielobarwny i żywy wąż. Z tych niedzielnych wozów mało który zatrzymał się w Zakopanem, gdyż celem ich był wyścig i droga do Morskiego Oka.

Przed główną kwaterą „Wyścigu", t. j. przed hotelem „Morskie Oko" już od samego rana ruch. W samej kwaterze już pusto. Na posterunku pozostał tylko p. dr. Cieszyński, reszta członków komitetu już na trasie. O godzinie 9-tej ma odjechać autobus komitetu z przedstawicielami prasy i rzeczywiście niedługo po 9-tej otrzymuję miejsce we wspaniałym autobusie „Morris", który przybył do Zakopanego z Warszawy z wycieczką na wyścig. Wóz nowego typu autobusów luksusowych, odbywał tę drogę niejako w celach propagandowych. W chwilę potem ruszamy. Motor sześciocylindrowy ciągnie wspaniale — wygodne urządzenie wnętrza pozwala na swobodne rozlokowanie się i podziwianie bajecznego krajobrazu.

Po drodze mijamy słabsze wozy lub jesteśmy mijani przez silniejsze i lotniejsze. Po godzinie 11-tej jesteśmy przy finishu. Po drodze mieliśmy sposobność obserwowania sprężystości i celowości organizacji. Kasy — w Jaszczurówce, na Zazadni, kontrola — na Łysej Polanie, działały sprawnie i szybko, nie zatrzymując zbyt długo wozów na punktach kontrolnych. Przy starcie ruch olbrzymi. Członkowie różnych komisyj uwijali się, lawirując zręcznie wśród dziesiątek aut, mijających start, w kierunku Morskiego Oka.

Mija godzina 1-sza w południe i na trasie ustaje wszelki ruch pojazdów. Trasa od Łysej Polany zostaje zamknięta. Ruch trwa jeszcze tylko na przestrzeni od finishu ku Morskiemu Oku, gdzie na szosie ustawiają się setki samochodów. Łańcuch ich rozciąga się na całej przestrzeni, sięgając niemal samego Morskiego Oka. Wiele wozów znajduje schronienie na przytykających do szosy małych leśnych polankach. Nieprzeliczone tłumy ludzi zapełniają szczelnie trybunę na wancie, mniejszą trybunkę dla gości oficjalnych i prasy przy finishu, względnie obsiadają przydrożne szkarpy i stoki wzgórz wzdłuż całej niemal trasy.

Około 1500 samochodów, około 15.000 widzów, oto nagroda dla zasłużonego Krakowskiego Klubu Automobilowego za jego pomysł i organizację tego najpiękniejszego wyczynu sportowego w automobiliźmie polskim.

Niedługo przed godziną 2-gą po południu zapełnia się także trybuna sędziowska przy finishu. Są już panowie: prezes K. K. A. hr. Rostworowski, prezes komisji sport. A. P. i delegat Komisji międzynarodowej Regulski, członkowie Komisji sportowej z p. Wilhelmem Ripperem na czele. Przed samą godziną drugą zajeżdża po przejechaniu całej trasy i sprawdzeniu, że wszystko w porządku, komandor p. dyr. Bukowiecki, obwieszczając, że wyścig można już zacząć. Parę prób z telefonami, chronometrażem, z po raz pierwszy na tej trasie wprowadzonem automatycznem sygnalizowaniem finishu (kiszka położona na finishu, a napełniona powietrzem, na którą wyjeżdża finishujący wóz i przez nacisk, pobudzając przewody, sygnalizuje na chronometrażu moment finishu) i wszystko przygotowane do wyścigu.

Komandor łączy się ze starterem telefonicznie. Padają ostatnie słowa komendy, stoperzyści przygotowują swe stopery, chronometrażyści przygotowują się do odebrania na automatach czasu startu — padają ostatnie sygnały, zapowiedź, że pierwszy motocyklista nr. 1 p. Batelt z Bielskiego Klubu Motocyklowego na starcie, potem druga, że ruszył ze startu i wyścig rozpoczęty — zaledwie z pięciominutowem opóźnieniem — a więc nawet bez owego przysłowiowego kwadransa akademickiego.

Mijają sekundy, minuty — przychodzą telefoniczne wiadomości z punktów kontrolnych, że zawodnik minął pierwszy punkt, potem drugi, że dochodzi do trzeciego; że mija trybuny na wancie — wreszcie do trybuny na finishu i do uszu kilkunastu setek osób, zgromadzonych przy nim, dochodzi warczenie motoru i na przedostatnim, przed finishem, wirażu, ukazuje się w pędzie motocykl. Mija ten, wpada na drugi, bierze go szalonem tempem, wpada na prostą i osiąga swój cel — finish. Naciśnięta kiszka pobudza do działalności przewody, odzywa się w kabinie chronometrażysty dzwonek i czas finishu, z dziesiątkami tysięcznych sekundy, zostaje utrwalony. Następują obliczenia.

Tak mija minuta za minutą. Rozmowy finishu ze startem, z punktami kontrolnemi, sygnały kiszki, obliczenia, obwieszczania przez megafony na trybunach czasów i — wyścig w normalnem tempie przechodzi.

Małe dygresje wywołują w czasie konkurencji motocyklów wiadomości o drobnym wypadku na trasie zawodnika nr. 4 p. Tad. Głuchowskiego i przełożeniu z tego powodu startu maszyny nr. 5 na koniec wyścigu motocykli. Pozatem wszystko idzie składnie i dobrze. Entuzjazm na trybunach i wśród widzów sprawia wynik p. Stan. Hołuja na Rudge, który przebywa trasę w 6 m. 38.950 s. Z przykrością patrzą widzowie na finishu na upadek znakomitego motocyklisty p. Gębali, na ostatnim wirażu, gdyż upadek ten, nie powodując wprawdzie żadnych przykrych następstw, naraża jednak zawodnika na dużą stratę czasu i odbiera mu nadzieję zwycięstwa. Burzę oklasków sprowadza finish znakomitego p. Damskiego na motocyklu z przyczepką, z racji bajecznego prowadzenia maszyny, tak przez samego kierowcę, jak i jego pasażera, który na wirażach wyczynia wprost akrobatyczne sztuczki, wychylając się z wózka raz w prawo, raz w lewo, dla utrzymania maszyny w równowadze.

Po motocyklach przychodzi kolej na wozy turystyczne, których zamiast zgłoszonych pięciu, startuje tylko trzy. Czasy przez kierowców w tej kategorji zupełnie dobre i niewiele różniące się między sobą. Po wozach turystycznych i małej pauzie przychodzi kolej na wozy sportowe. Zainteresowanie wśród publiczności rośnie, ile, że pierwszy startować ma, znany nam już z przeszłego roku, rekordzista w tej kategorji, p. Schmidt (A. D. A. C.) na swym niezrównanym, zbliżonym do typu wozów wyścigowych „Amilcarze". Pan Schmidt rzeczywiście zaufania nie zawiódł, gdyż pokrył trasę w 6 m. 13.445 s., ustanawiając tem samem nowy rekord trasy w kategorji wozów sportowych. Po nim jadą pp. Horak, Vermirowski, Liptay, Koźmianowa, Dr. Frühling, Weinschenk, Adam hr. Potocki, G. Marechall. Wszyscy za wyjątkiem p. Horaka, który na swym małym, bez kompresora, „Amilcarze", uzyskuje czas 7.31, przebywają trasę w czasach poniżej 7-miu minut, co świadczy o wyrównaniu klasy naszych zawodników.

Po wozach turystycznych przychodzą na start wozy wyścigowe. Wszyscy z zaciekawieniem i niepokojem oczekują rezultatów walki między najlepszymi naszymi kierowcami pp. Janem Ripperem, Maurycym hr. Potockim, inż. Liefeldem i niezwyciężonym dotychczas, europejskiej sławy — Hansem v. Stuck. Pierwszy ze startu rusza p. Ripper. Wiadomości, przychodzące z punktów kontrolnych, dobre — pan Jaś Ripper jedzie znakomicie. Na trybunie sędziowskiej budzi się przeświadczenie, że dotychczasowy rekord trasy, ustanowiony przez tego zawodnika, zostanie pobity i rzeczywiście — obliczenie wykazuje różnicę na korzyść ostatniego startu o dziewięć sekund — bo p. Ripper przebywa trasę w zawrotnem tempie w 5 m. 38.835 s. Drugi startuje p. Maurycy hr. Potocki, pokrywając trasę w czasie o 20 sekund gorszym od czasu p. Rippera. Z ciekawością oczekują wszyscy startu p. inż. Liefelda. Niestety, z drugiego punktu kontrolnego przychodzi telefoniczna wiadomość, że p. Liefeld uległ wypadkowi. Na trybunie sędziowskiej niepokój — chwile, które mijają, zdają się niezwykle długiemi — przychodzi wreszcie wiadomość szczegółowa, a potem nawet bezpośrednia telefoniczna rozmowa z p. Liefeldem. Na szczęście zawodnikowi nic się nie stało. Przyczyną wypadku było gapiostwo i głupota i to dziwne lekceważenie zarządzeń ze strony jakiegoś rzeczywistego „gapia", który na dwadziestu metrów odległości wylazł przed pędzący wóz p. Liefelda na trasę. Gwałtowne zahamowanie wywaliło wóz do góry kołami do rowu — zmuszając p. inż. Liefelda do wycofania się z wyścigu. Wypadek ten spowodował pewne opóźnienie startu p. v. Stucka. Przyszła jednak i na niego kolej. Wiadomość, że p. Stuck jest na starcie, że rusza ze startu, zelektryzowała całą trasę. Wszyscy zwracają twarze w stronę startu, wszyscy nadstawiają uszu, azali rychło dojdzie do nich warkot motoru. Mijają minuty — a tu z punktów kontrolnych sypią się wiadomości za wiadomościami w zawrotnej szybkości, tak jak zawrotnym był bieg tego wozu. Ukazuje się wreszcie na przedostatnim wirażu, jak jakaś bestja apokaliptyczna, wóz pana Stucka. Huczy, ryczy, warczy, zawija jeden wiraż, wpada na drugi, wreszcie na prostą... wszyscy już zdają sobie sprawę, że zwycięstwo spocznie w rękach tego niezrównanego, a dziwnie sympatycznego, młodego i smukłego zawodnika. I nie zawiedli się. Megafony ogłaszają czas — 5 m. 23.795 s. Burza oklasków i fala ludzka, i ze wyścig skończony, opuszcza trybuny, fosy, szkarpy, wzgórza i zręby i odpływa zpowrotem.

Rezultat wyścigu?... W jednym dniu trzy nowe rekordy — jeden w kategorji wozów sportowych p. Schmidta, jeden w kategorji wozów wyścigowych — polski p. Jasia Rippera, trzeci wreszcie p. Stucka. A dalej?... Trzech zawodników uzyskuje czasy poniżej 6 minut, dziewięciu (w tem jeden motocyklista) poniżej 7-miu, trzynastu, w tem tylko cztery samochody, poniżej 8-miu minut. Różnice pomiędzy czasami obracają się w granicach małych, sekundowych, co świadczy, jak to już podkreśliliśmy, o wyrównaniu klasy i o tem, że na tegorocznym wyścigu stanęły rzeczy-

wiście same tylko asy polskiego automobilizmu, a obok nich mistrze europejskiej sławy.

Ostatni „Wyścig Tatrzański" rozniesie sławę jego w całym świecie sportowym Europy, przyczyniając się niemało do propagandy nietylko samego wyścigu, ale Tatr i Zakopanego.

Komitetowi Wyścigu w całości, a p. komandorowi Regulskiemu w szczególności, za znakomitą organizację, za porządek, wysoki poziom, punktualność — należą się słowa uznania i podzięki.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Wieczorem tegoż dnia odbyło się w pięknie udekorowanym i iluminowanym hotelu „Bristol" uroczyste ogłoszenie wyników i rozdanie nagród. Na uroczystości tej był obecny, jak również i na wyścigu, zastępca Wysokiego Protektora „Wyścigu Tatrzańskiego", Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Ignacego Mościckiego, szef kancelarji cywilnej p. Lisiewicz z małżonką.

Na środku rzęsiście iluminowanej i udekorowanej sali stał stół pełen nagród, wśród których zwracały szczególną uwagę Wielka Nagroda Tatr (antyczna waza z XVIII stulecia), wspaniały bronz (model pomnika ks. Józefa Poniatowskiego), dar Pana Prezydenta i wiele innych niezwykle cennych nagród.

Uroczystość rozpoczęto w chwili wejścia na salę zastępcy Pana Prezydenta, odegraniem przez orkiestrę hymnu narodowego. Następnie po prezentacji, prezes K. K. A. p. hr. Rostworowski, w przemówieniu swem podziękowawszy wszystkim, którzy przyczynili się do urzeczywistnienia i uświetnienia tego święta sportu automobilowego, a więc Klubom automobilowym, ofiarodawcom nagród, zawodnikom, podkreślił znaczenie tego dnia dla rozwoju polskiego automobilizmu i zakończył przemówienie okrzykiem na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Po przemówieniu i odczytaniu protokołu z posiedzenia jury przystąpiono do rozdawania nagród. Po rozdaniu tychże odbył się w Bristolu raut.

Zwycięzca dnia p. Hans v. Stuck był przedmiotem licznych owacyj. Niemniej owacyjnie był witany wszędzie p. Jan Ripper, którego autorytet najlepszego polskiego kierowcy, nic mimo „rzekomej" klęski nie stracił na mocy.

Przez dwa dni, t. j. sobotę i niedzielę, panował w Zakopanem tak na ulicach, jak po lokalach publicznych niezwykły ruch, który trwał niemal bez przerwy przez czterdzieści ośm godzin. kw.

Wyniki III-go Międzynarodowego Wyścigu Tatrzańskiego. Kategorja IV. Motocykle, klasa A. Batelt, Bielski K. M. „Sunbeam" 7 m. 6.550 s., Janina Wrońska K. K. M. „B. S. A." — 10 m. 18.570 s., Andrzej Ripper K. K. M. „A. J. S." — 7 m. 54.635 s., klasa B. Stanisław Hołuj K. K. M. „Rudge" — 6 m. 38.950 s., Xawery Stankiewicz K. K. M. „Ariel" — 7 m. 59.830 s., Czesław Gębala K. K. M. „Ariel" — 7 m. 13.225 s., Drygas, Gdańsk „Rudge" — 7 m. 53.570 s., Leo Mandelt (niestowarzyszony) „A. J. S." — 7 m. 15.660 s., Marjan Ripper K. K. M. „A. J. S." — 7 m. 16.125 s., Józef Hennel, K. K. M. „Ariel" — 7 m. 45.580 s., klasa E (motocykle z przyczepką) Tadeusz Damski K. K. M. „B. M. V." — 7 m. 19.540 s. W ogólnej klasyfikacji I-sze miejsce zdobył Stan. Hołuj, II-gie Batelt, III-cie Czesław Gębala, który miał szanse na pierwsze miejsce, IV-te Leo Mandelt, V-te Marjan Ripper, VI-te Tadeusz Damski.

Kategorja III. Samochody turystyczne. Startowały trzy wozy. I-sze miejsce zdobył w czasie 7 m. 22.940 s. p. Jan Chrząszcz na „Lanzii", II-gie p. Artur Reim na „Lanzii" w czasie 7 m. 33.660 s., III-cie p. Wacław Krzeczkowski na „Citroen" w czasie 7 m. 55.090 s.

Kategorja II. Samochody sportowe. Startowało 10 wozów. I-sze miejsce p. Florjan Schmidt A. D. A. C. na „Amilcarze" z kompresorem, czas 6 m. 13.445 s., II-gie p. Har. Weinschenk Oe. A. C. na „Tatra", czas 6 m. 14.190 s., III-cie Dr. Br. Frühling, K. K. A., na wozie „Bugatti", czas 6 m. 16.445 s., IV-te p. Alfred Liptay M. K. A. na „Bugatti", czas 6 m. 23.620 s., V-te p. Vermirowski na „Tatra", czas 6 m. 28.520 s., VI-te p. Adam hr. Potocki K. K. A. na „Austro-Daimler", czas 6 m. 48.750 s., VII-me pani Marja Koźmianowa, A. P. na „Austro-Daimler", czas 6 m. 53.315 s., VIII-me p. Gaston Marechalle na wozie Delage p. Jerzego Żochowskiego (A. P.), czas 6 m. 56.780 s., IX-te p. inż. Wacł. Horak M. S. A. C. na „Amilcarze" bez kompresora, czas 7 m. 31.195 s.

Kategorja I. — samochody wyścigowe. Startowały 4 wozy, do mety przybyło trzy. I-szy p. Hans v. Stuck Oe. A. C. na „Austro-Daimler", czas 5 m. 23.795 s., (przeciętna szybkość 83.377 km. na godzinę), II-gi Jan Ripper K. K. A. na „Bugatti", czas 5 m. 38.835 s., III-ci p. Maurycy hr. Potocki A. P. na „Bugatti", czas 5 m. 58.585 s.

W rezultacie p. Hans v. Stuck otrzymał następujące nagrody za I-sze miejsce w kat. wyścigowej 6.000 zł, za najlepszy czas dnia 1.000 zł, za postawienie nowego rekordu trasy 1.000 zł, — razem 8.000 zł gotówką, dalej „Wielką Nagrodę Tatr" (waza srebrna z XVIII w.), jako nagrodę przechodnią, nagrodę Automobilklubu Polski (antyczny puhar), również jako przechodnią, nagrodę Pana Prezydenta Rzeczypospolitej (bronz), nagrodę Piotra hr. Rostworowskiego, prezesa K. K. A., nagrodę K. K. A. dar firmy „Shell". Drugi z rzędu najwięcej nagród zdobył zwycięzca w kategorji wozów sportowych p. Florjan Schmidt, otrzymując 5.000 zl gotówką, a dalej nagrodę Krak. Klubu Aut. (puhar srebrny), nagrodę K. K. A. dar firmy Jan Kowalski, zast. firmy Seiberling (zegarek złoty). Pan Jan Ripper zdobył za II-gie miejsce w kat. wyścigowej — 2.500 zł gotówką oraz nagrodę miasta Krakowa (srebrny kielich) za najlepszy czas dnia w kategorji wyścigowej dla członka polskiego Klubu Aut. Nagrodę tę (przechodnią) zdobył obecnie, uzyskując po raz trzeci z zawodników polskich najlepszy czas dnia, na własność. Dalej zdobył p. Ripper nagrodę indywidualną Zakopanego (obraz). Pan Weinschenk za II-gie miejsce w kat. wozów sportowych zdobył gotówką 2.000 zł, a dalej nagrodę K. K. A. dar Banku „Vesta" (zegar). Pan Maurycy hr. Potocki zdobył za III-cie miejsce w kat. wyścigowej 1.000 zł gotówką oraz nagrodę K. K. A. dar firmy Praga-Oświęcim. Pozatem otrzymali jeszcze nagrody p. Dr. Frühling 800 zł gotówką i nagrodę f-my „Karpaty", dalej pani Koźmianowa nagrodę K. K. A. dar firmy Vacuum Oil Comp. (srebrny talerz z kryształem), pan Jan Chrząszcz za I-sze miejsce w kat. turystycznej — nagrodę K. K. A. dar Antoniego hr. Potockiego i nagrodę firmy Fr. Bębenek (garnitur na biurko), a wreszcie za drugie i trzecie miejsce w kategorji turystycznej p. Reim nagrodę K. K. A. dar f-y Vacuum Oil Comp. (obraz) i p. Krzeczkowski nagrodę K. K. A. dar firmy Standard Nobel. W kategorji motocykli p. Hołuj zdobył nagrodę Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i nagrodę K. K. A., pan Batelt nagrodę przechodnią Dr. Michała Hładija za najlepszy czas w klasie A. i nagrodę K. K. A., pan Gębala nagrodę K. K. A. za drugie miejsce w klasie B. i p. Damski nagrodę Vacuum Oil Company za najlepszy czas w klasie E. Pozatem rozdano parę specjalnych nagród za używanie różnych smarów, opon i t. d., ufundowanych przez zainteresowane firmy.

Kronika.

Z Klubu Dyskusyjnego — wyjaśnienie. Urząd Klimatyczny zkwalifikował rozlepianie ogłoszeń o odczycie prof. Bocheńskiego na drzewach itp. wzdłuż ścieżek i dróżyn najbliższych spacerów zakopiańskich, jako niedopuszczalne „szpecenie Tatr". W imieniu zarządu Klubu Dyskusyjnego oświadczam, że stało się to, jak się zdołałem dowiedzieć, tylko w jednym wypadku i to bez wiedzy zarządu, z inicjatywy jednego z entuzjastycznych miłośników kultury antycznej, której drobną cząstkę w pięknym swoim wykładzie przedstawił prof. T. Bocheński. — T. Mischke, przewodniczący Klubu Dyskusyjnego.

W uroczystościach dziesięciolecia powrotu do Polski skrawków Spisza i Orawy w Nowym Targu w dniu 16 b. m. brał udział „Polski Instytut Prawa Administracyjnego" przez swego reprezentanta p. Mg. Witolda Mileskiego, członka Zarządu Głównego Instytutu, który reprezentował Prezesa Instytutu prof. Dr. Tadeusza Hilarowicza.

Pieniny Parkiem Narodowym. Cudne nasze Pieniny, nasza duma i chluba, doczekały się tej chwili, na którą zdaje się jeszcze długo czekać będą nasze Tatry. Pieniny Parkiem Narodowym. Uroczystość ogłoszenia ich Parkiem odbędzie się dnia 31 sierpnia b. r., na uroczystość tę zaprasza wszystkich przyjaciół czarów naszej przyrody Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, dzięki głównie którego zabiegom idea Parku Narodowego w Pieninach została zrealizowana. Program uroczystości obejmuje: godzina 12 w południe zbiórka w Czorsztynie w restauracji Sperlinga (dojazd autobusami z Nowego Targu, względnie wprost z Zakopanego. Z Zakopanego odjazd o godz. 10 z przed Dworca Tatrzańskiego). Przechadzka do ruin Zamku Czorsztyńskiego. Godz. 1-sza — śniadanie w Czorsztynie, godzina 2-ga wyjazd łodziami Dunajcem przez Pieniny, godzina 6-ta uroczysta Akademja w Szczawnicy z przemówieniami pp. przedstawicieli władz i towarzystw kulturalnych oraz referatem prof. Dr. Walerego Goetla, wiceprezesa P. T. T. i delegata Państw. Rady Ochrony Przyrody dla spraw pogranicznych Parków Narodowych p. t.: „Co oznacza zamiana Pienin na Park Narodowy?", godz. 8-ma wspólna wieczerza w Szczawnicy.

Dzieci z Niemiec w Zakopanem. Przez piątek, sobotę i niedziele ubiegłego tygodnia bawiła w Zakopanem wycieczka 30-tu dzieci polskich z Niemiec z okręgu Westfalskiego. Dzieci były tu podejmowane częściowo przez zarząd uzdrowiska, częściowo przez gminę, a częściowo przez zarząd hotelu „Bristol". Zwiedziły one Morskie Oko w Tatrach, Dolinę Kościeliską i t. d., wywożąc z Zakopanego i Tatr moc wrażeń, które im pozostaną z całą pewnością na całe życie i z właściwą ich ojczyzną zwiążą na trwałe.

Włamanie do kasy gminnej. Gdy woźny naszego urzędu gminnego w poniedziałek, dnia 25 sierpnia, wczesnym rankiem wszedł do biur urzędu, aby je pootwierać i przygotować do normalnego urzędowania, z przerażeniem skonstatował, że okienko do biura rachuby, gdzie mieściła się kasa żelazna, było otwarte przemocą i że kasa rozpruta rakiem wypróżniona została z gotówki. Włamywacze-kasiarze zabrali ponad 5.000 zł gotówką i obfity portfel akcyj Banku Komunalnego. Gmina nie ponosi żadnej straty, gdyż zawartość kasy była ubezpieczoną. Prowadzone przez tut. Komisarjat P. P. śledztwo napotyka na duże trudności, gdyż kasiarze nie pozostawili żadnych śladów, a pozatem ponieważ od ostatniego dnia pracy, t. j. soboty, nikt przez niedzielę do biura nie zaglądał, trudno ustalić czy włamania dokonano w nocy z soboty na niedzielę, czy w niedzielę, gdy taki szalony ruch, z racji „Wyścigu Tatrzańskiego", panował, czy też w nocy z niedzieli na poniedziałek.

Prezes Najw. Sądu w Zakopanem. Bawi w Zakopanem od dwu tygodni prezes Najwyższego Sądu p. Leon Supiński. Pan Prezes zamieszkał w hotelu „Bristol".

Z Komitetu Imprez Sportowych. W ostatnich dniach Prezydjum Komitetu Imprez Sportowych Z. P. Z. w osobie p. prezesa Marjana Jamontta przeprowadziło szereg rozmów z przedstawicielami różnych związków na temat przyszłego sezonu zimowego. I tak z p. Dr. S. Polakiewiczem, prezesem Polskiego Związku Hokeja na lodzie ustalono, że po odbyciu się wielkich, światowych, o mistrzostwo świata zawodów hokejowych w Krynicy, odbędzie się w Zakopanem turniej międzynarodowy. Data jeszcze nie ustalona, w każdym razie będzie to gdzieś w drugiej połowie lutego. Z bawiącym z racji „Wyścigu Tatrzańskiego" w Zakopanem p. gen. Hr. Lamezan-Sallins, prezesem Małopolskiego Klubu Jazdy, który organizuje u nas zawody hippiczne, ustalono, że będą one nosić charakter międzynarodowy tak w konkursach skoków, jak w ski i skiskjöringach. Omówiono wreszcie z p. Jurjewiczem, delegatem fabryki „Pocisk", sprawę organizacji na wielką skalę zawodów strzeleckich z broni małokalibrowej i wielkiego konkursu myśliwskiego. Termin tych zawodów ustalono na początek lutego p. r.

Kursa publiczne języka francuskiego. Kursa te wchodzą w III rok swego istnienia i oddały już licznym słuchaczom niemałe usługi. Wpisy już są otwarte. Przyjmuje je kierowink kursów, p. prof. A. Seelieb, willa Paprotka, ul. Sienkiewicza (naprzeciw Maratonu), tel. 542. Aby pracę uczynić tem owocniejszą, Zarząd kursów dzieli słuchaczy na grupy i klasy bardzo małoliczne. Nauczycielki są rodowitemi Francuzkami. Opłaty są bardzo skromne. Dotychczas opłata miesięczna za 3 lekcje tygodniowo wynosiła 10 zł. Ponieważ jednak w obu poprzednich latach Klub Francuski musiał pokrywać deficyt, wynoszący około 150 zł rocznie, więc w tym roku Zarząd kursów musiał podnieść opłatę miesięczną na 12 zł. Mimo tej podwyżki, opłata ta jest nadal bardzo skromną.

Wielka manifestacja muzyczna. Ledwo przebrzmiało echo pięknych koncertów p. Petri'ego, a już gotuje nam dyrekcja orkiestry nową niespodziankę i to nie byle jaką.

We wtorek, 2 września, odbędzie się wielki koncert benefisowy dla kapelmistrza orkiestry, p. **Furmańskiego.**

Dzięki znanej życzliwości p. Petri'ego, dyrekcja orkiestry zapewniła sobie na ten koncert występ artystów z całego świata, którzy przyjechali do Zakopanego, by dalej doskonalić się u **Mistrza Petri'ego.** Wystąpią więc na tym koncercie: Panie **Helena Gawriłowa-Tarnowska** (Rosja) i Christine **Zimbouki** (Grecja); Panowie: Paul **Goguereau** (Francja), Helmut **Klein** (Niemcy), Enrico **Rossi** (Włochy). Ale co najważniejsze to to, że p. **Egon Petri** sam zadyryguje orkiestrą, kiedy ta będzie towarzyszyć solistom. Fakt ten będzie niemałą senzacją nietylko dla Zakopanego, ale i dla całego świata muzycznego wogóle.

A cały ten nadzwyczajny koncert będzie z pewnością nielada manifestacją muzyczną.

To też spodziewamy się, iż mimo wyjazdu licznych rzesz gości z Zakopanego, sala znowu okaże się za szczupłą.

Wycieczka studentów z Helsingforsu. W dniac od 24—26 b. m. bawiła w Zakopanem wycieczka 11 studentów z Finlandji, zorganizowana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, z ramienia którego towarzyszył jej attache prasowy poselstwa R. P. w Helsingforsie p. Härtig. W pierwszym dniu pobytu wycieczka, która została zakwaterowana w pensjonacie „Jordanówka", udała się na wyścig tatrzański, na którym z zajęciem przyglądała się emocjonującym zawodom. Drugiego dnia pobytu wycieczka w towarzystwie i pod kierunkiem członka Zarządu Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, P. Małachowskiego, wyjechała autobusem do Szczawnicy, skąd po spożyciu obiadu zwiedziła Krościenko, Czorsztyn, Smierdzonkę i in. W wykonaniu programu trzeciego dnia studenci odbyli pieszą wycieczkę do Doliny Strążyskiej, po południu zaś zwiedzili Muzeum Tatrzańskie. Wieczorem zaś po kolacji przed wyjazdem na dworzec przypatrywali się goście z zajęciem tańcom góralskim przy wtórze orkiestry góralskiej. O godz. 22'10 goście odjechali pociągiem do Warszawy, skąd przez Wilno wracają do ojczyzny.

Tak samo Zakopane, jak i góry, a zwłaszcza gościnne przyjęcie, wzbudziło u gości szczery zachwyt, tak że z żalem wyjeżdżali ze Zakopanego, zapowiadając, że w czasie najbliższych feryj akademickich przyjadą na kilkanaście dni do Zakopanego. Organizacją pobytu wycieczki zajmował się Zarząd Uzdrowiska, z ramienia którego towarzyszył wycieczce P. Żurowski.

Koniec działu redakcyjnego.

Z listów do Redakcji.

Zakopane, 19 sierpnia 1930.

I.

Ulica Kasprusie, jedna z głównych arteryj Zakopanego, przy której mieszka ogromna ilość letników, płacących oprócz taksy klimatycznej, także i **opłaty na fundusz regulacyjny,** przy której znajduje się wiele pensjonatów (także i pierwszorzędnych) — tonie wprost w błocie! Podpisany mieszka w realności nr. 35, w którem to miejscu (proszę o łaskawe przekonanie się) absolutnie nie można przebrnąć przez błoto na jezdni, by dostać się na leżący z drugiej strony chodnik (również gwałtownie domagający się naprawy gruntownej, tak jak już od lat w okropnym stanie znajdująca się cała ulica Kasprusie). — Koniecznem jest, narazie przynajmniej, zasypanie szutrem jezdni i **natychmiastowe** wydelegowanie robotników z łopatami, by usunąć **te niegodne Zakopanego** stosunki i umożliwić nieszczęsnym letnikom, płacącym znaczne taksy (a przecież i właściciele realności płacą wysokie opłaty drogowe), choć jakiej-takiej komunikacji w tej ulicy.

Przy sposobności pozwolę sobie zwrócić uwagę na również niegodne Zakopanego stosunki pocztowe. — Pocztę doręcza się w Zakopanem, głównem letnisku Polski, tylko (rzecz niesłychana!) raz dziennie i to na Kasprusiu, jednej z głównych ulic, **dopiero po 2-giej po południu!** To zło należałoby koniecznie usunąć, bo przecież nawet w najbardziej zapadłych krajowych kątach (nie wspominając już najprymitywniejszych uzdrowisk zagranicznych) otrzymuje się pocztę, jeżeli nie kilka razy dziennie, to przynajmniej zaraz rano.

Na razie śmiem zwrócić uwagę na te tylko palące braki, z prośbą o natychmiastową pomoc a to w interesie całego uzdrowiska. — W najbliższym czasie pozwolę sobie **omówić obszernie,** tak poruszone wyżej sprawy, jak też i inne grube niedomagania Zakopanego.

Z poważaniem

Jerzy Rotschek m. p., em. radca wojew.

II.

Wielce Szanowny Panie Redaktorze!

Chciałabym uprzejmie prosić o wytłumaczenie dwóch spraw, które mnie za ostatniej mojej bytności w Zakopanem w przykry sposób uderzyły.

1. Chciałabym wiedzieć, dlaczego tak strasznie zaniedbany jest cmentarz przy starym kościele. Jest tak zarosły trawą, że trudno przechodzić przez ścieżki; leżą na nim rozbite butelki, są nawet jeszcze gorsze brudy. Robi to okropne wrażenie. Znajdują się tam przecie groby Sabały, Chałubińskiego, Dembowskiego, Witkiewicza i Kasprowicza. Wycieczki młodzieży powinny właściwie odwiedzać te mogiły, aby uczcić tych, co Zakopane odkryli i tworzyli, tymczasem zaniedbanie, w jakiem się znajduje cmentarz, wykazuje brak czci i kultury dla tych ludzi.

2. Chciałabym prosić o wytłumaczenie, czy nema żadnej rady na to, aby zburzyć okropne budy i ubikacje pod Morskiem Okiem, które mają przecie, do pewnego stopnia, reprezentacyjne znaczenie. Obawiam się, że cudzoziemcy zwiedzający Morskie Oko sądzą, że Polacy nie są w stanie zdobyć się na porządniejsze budowle.

Może te sprawy były już wiele razy poruszane, ale ponieważ uderzają wciąż w niemiły sposób zwiedzających, sądzę, że nie zaszkodzi jeszcze raz o tem mówić.

Łączę wyrazy szacunku

E. Łempicka.

Lista gości

z dnia 19 i 20 sierpnia.

(Dokończenie.)

Ungar Antoni z ż., Tarnów, Dom Urz. Samorząd.
Waych Dr. Franciszek, Warszawa, Hp. Gewontem.
Walgren Anna, Sztokholm, H. Europejski.
Wasserstrom Inż. Franciszek. Bielsko, Świt.
Wargocka Zofja, Kraków, Margot.
Wąsicka Wanda, Warszawa, Dom Wycieczkowy.
Walendowska Marja, Poznań, Nałęcz.
Wachsman Bertold, Kraków, Gerlach.
Waldman Bronisława, Łódź, Świt.
Wasilewska Jadwiga, Siedlce, Warszawianka.
Warszawski Szaja, Warszawa, Świt.
Wojnar Ludwik, Katowice, H. p. Gewontem.
Wachtel Dr. Ignacy, Lwów, Morskie Oko.
Weissman Hugo, Kraków, H. Sport.
Wszędobylski Aron, Warszawa, Warsz. Kasa Ch.
Weinsberg Dr. Emanuel, Rzeszów, Świt.
Wolf Weim, Kraków, Ermitage.
Wiślicki Tadeusz, Warszawa, Krupówki 39.
Wiktorowa Antonina. Sobów, Pardałówka, Ustupski.
Wielobiński Jan z ż., Król. Huta, Goplana.
Wielgolaski Aleksander, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Widomska Kazimiera z s., Warszawa, Atlas.
Wodniecki Dr. Józef, Kraków, Oaza.
Wolfówna Małgorzata, Rożdzień, Pod Gubałówką.
Woliński Antoni, Wieluń, Litwinka.
Wzorek Zofja, Tarnów, Skibówki 1778.
Wolf Wein, Kraków, **Carlton.**
Wojciechowska Julja, Kraków, Kosówka.
Wojterska Zofja, Poznań, H. p. Gewontem.
Wujasówna Eugenja, Kraków, Ermitage.
Wuyel Mojżesz, Czechosłowacja, Stara Polana 38.
Wyhowski Kazimierz, Nakło, Zochna.
Wysolisz Ewa, Kraków, Jasna.
Wywiórski Andrzej, Sianki, Czerw. Krzyż.
Wysocki Franciszek, Lipiny, Warszawianka.
Zarębina Ludwika, Warszawa, Cieślówka.
Zagórny Stanisław, Grodziec, Jasna.
Zagórska Helena, Łagiewniki, Zbyszko.
Zagórska Stefanja, Lisów, Zbyszko.
Zawistowski Romuald, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Zawadzki Feliks, Lisko, **Radowid.**
Zarodówna Jadwiga, Kielce, Świetlana.
Zalcman Peza, Warszawa, Warszawianka.
Zajączek Adam, Kęty, **Stamary.**
Zawistowska Janina, Warszawa, Bank Polski.
Zbelicki Jan, Bydgoszcz, Belinówka.
Zettl Wiktorja, Regensburg, H. Sport.
Zioła Elfryda, Katowice, Pod Gubałówką.

Zielonka Stefan, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Zbierzchowski Henryk, Lwów, **Victoria.**
Zielonka Wilhelm, Król. Huta, Władysławka.
Ziółkowska Bronisława, Chorzów, Fortunka.
Zuchmantowicz Marjan, Opatów, D. Chałubińskiego.
Zukerkandl Izydor, Bielsko, **Stamary.**
Zylbermanc Róża, Kraków, **Maraton.**
Żukowska Janina, Wilno, Szpital Klimat.
Żebrowska Halina, Warszawa, **Radowid.**

z dn. 21 do 27 sierpnia 1930.

Andreas Marja, Łódź, Kamilla.
Anigsteinowa Luba, Warszawa, Albatros.
Abrahamer Genia, Kraków, Zamoysk., Cieśla.
Antkowiakówna Marja, Poznań, Szkoła D. Pr. Kob.
Arkuszewska Antonina, Chruściechów, Zamieć.
Aderowa Leontyna, Kraków, Bristol.
Amrogowicz Henryk, Kraków, H. p. Gewontem.
Arnold Stanisław, Warszawa, Gencjana.
Assburg Stefan, Warszawa, Dworzec Tatrz.
Alster Lilly, Kraków, H. p. Gewontem.
Adlerówna Marja, Warszawa, Zawory.
Abramowicz Herman, Warszawa, Galarowski.
Adlerówna Róża, Kraków, Stochówka.
Altbeker Szajna, Warszawa, Maryśka.
Arnold Stanisław, Warszawa, Morskie Oko.
Augustyn Roman, Mała Dąbrówka, Warszawianka
Abganowiczowa Kazimiera, Poznań, Asłanówka.
Agosti Mario, Włochy, Nasza.
Baranowa Stanisława, Dawidów, Zakątek
Banaś Józef, Katowice, Morskie Oko.
Blasik Ryszard, Tarnowiec, H. p. Gewontem.
Barwicz Tadeusz, Rzeszów, H. Europejski.
Bratman Zdzisław, Warszawa, Gosp. Włóczęgów.
Basiak Jan, Rumów, Biała Róża.
Baranowski Władysław, Chicago, H. Sport.
Balucki Dr. Franciszek, Katowice, Cieszynianka.
Bartoszec Zofja, Bielsko, **Stamary.**
Blaszkiewicz Marja, Warszawa, **Borek.**
Bąkowski Marjan, Katowice, **Sienkiewiczówka.**
Barbaro Jeda, Warszawa, H. p. Gewontem.
Baraniecki Stefan, Ostróg, H. p. Gewontem.
Barbacki Jan, Kraków, **Szałas.**
Balowa Irena, Winniki, Olcza 18.
Bannet Leon, Kraków, H. p. Gewontem.
Bakunówna Zofja, Warszawa, Bystre, Łuszczek.
Bakun Stefan, Warszawa, Bystre, Łuszczek.
Batkowski Marjan, Łódź, Zakrzówek.
Branner Edith, Bielsko, **Stamary.**
Bałaziński Edward, Czeladź, Mołodów.
Bartet Henri, Francja, Stamary.
Bardzikowa Halina, Łódź, Oaza.
Barańska Stefanja, Lwów, Sanat. Wojskowe.
Banasiówna Zofja, Tarnów, **Maleńka.**
Baczak Kazimierz, Warszawa, Carlton.
Braciejowski Józef, Kraków, **Maraton.**
Błaszczykówna Anna, Łódź, Biała Róża.
Blachowa Stefanja, Lwów, Zamieć.
Baumingerówna Marja, Kraków, Bocian.
Baliński Antoni, Karczew, Staszeczkówka.
Brzeski Franciszek, Kartuzy, Zakątek.
Bembnowska Zofja, Poznań, Warszawianka.
Bermanówna S., Łódź, Cis.
Brzezicka Drowa Nina, Kraków, H. p. Gewontem.
Beck Dr. Henryk, Warszawa, Arwa.
Bernstein Józef, Kraków, H. Sport.
Belski Stanisław, Warszawa, Bajka.
Becher Dr. Karol, Kraków, Kasprusie 30.
Bergstein Artur, Katowice, **Stamary.**
Beker Władysław z ż., Biela, **Stamary.**
Breza Marja, Sierniki, Ukrainka.
Beckman Gabrjel, Kraków, Gerlach.
Brzezowski Emil z ż., Warszawa, Mak.
Bednarska Stefanja, Kraków, Eden.
Bejtmar Jadwiga, Kraków, Odrodzenie.
Blitek Piotr, Zoppoty, Radowid.
Biason Alfred, Konin, Kamilla.
Bizanz Daniel, Lwów, Pyszna, Olcza.
Bieganowski Eugenjusz, Piotrków, Jerzyk.
Bidermanówna Leba, Łódź, Jurand.
Bieszczad Józef, Tarnobrzeg, H. Sport.
Białas Ryszard, Świętochłowice, Pod Gubałówką.
Brill Dr. Jakób, Lwów, Jaworzynka.
Bieroński Kazimierz, Toruń, Mołodów.
Bietkowski H., Warszawa, Słoneczna.
Bienenstock Teodor, Lwów, Dom Wycieczkowy.
Bitomsky Richard, Ratibor, H. Sport.
Biliński Stanisław, Częstochowa, Gerlach.
Bigosz Stanisław, Kraków, **Wersal.**
Bieńkowska Irena, Prudecz, San. Nauczyc.
Brzozowska Anna, Chicago, H. Europejski.
Borczuk Emilja, Ameryka, H. Europejski.
Boruchin Sabina, Łódź, Kościeliska 88.
Bondar Albin, Słonim, Czerw. Krzyż.
Bobowska Halina, Chełm, Olcza, J. Stachoń.
Borkowska Jadwiga, Warszawa, Oaza.
Broncel Zdzisł., Warszawa, Pardałówka, Mrowca.
Borysiek Antonina, Lublin, Arwa.
Bolesta Jan, Warszawa, **Złoty Róg.**
Bogdziewicz Eleonora, Warszawa, Nasza.
Borkowska Jadwiga, Warszawa, Oaza.
Borkowski Tadeusz, Lublin, Ogrodowa 4,.
Bobrówna Hanka, Kraków, **Krywań.**
Bulla Joanna, Mysłowice, Arwa.
Bruner Wiktor, Warszawa, Morskie Oko.
Buyno Halina, Warszawa, Morskie Oko.
Butkiewicz Marja, Chicago, H. Sport.
Bursche Helena, Warszawa, Oaza.
Butrymowicz Bogusław, Kraków, H. p. Gewontem.
Buhl Gertruda, Król. Huta, Pod Gubałówką.
Buttner Stefan, Siersza, Morskie Oko.
Buliński Franciszek, Brzeziny, Dom Urz. Samorz.
Bukowski Kazimierz, Kraków, Staszeczkówka.
Buliński Franciszek, Brzeżany, H. p. Gewontem.
Budryk Dr. Witold, Kraków, **Ruczaj.**
Budczyński Stefan, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Bujak Dr. Franciszek, Lwów, Staszeczkówka.
Burżanka Stanisława, Lublin, Ciągł., Gąsienica.
Butrymowicz Stefanja z s., Kraków, Jordanówka.
Blumental Olga, Warszawa, Przystań.
Bukocz Dr. Antoni, Kobylin, Zakopiańska rest.
Burzywoda Erna, Będzin, Diana.
Byrka Władysław, Lwów, **Maraton.**
Brylowski Wincenty, Radom, H. Sport.
Całusińska Weronika, Częstochowa, Złotogłów.
Cebula Józef, Lublin, H. p. Gewontem.
Cetner Michał, Kielce, H. p. Gewontem.
Cieślikowski Antoni, Kraków, Żywcz., Ślimak.
Cieślik Antoni, Warszawa, Błękitna.
Cielecki Miron z ż., Turek, **Stamary.**
Ciołkoszowa Sabina, Siedlce, San. Wojskowe.
Cogen Mieczysław z ż., Chrzanów, Wanda.
Cwudziński Czesław, Nakło, Czerw. Krzyż.
Cyrbesowa Wanda, Przemyśl, Ustronie.
Cywówna Jadwiga, Kraków, Jordanówka.
Chorwat Dr. Bogumił, Praga, Morskie Oko.
Chmielewski Władysław, Niwka, Gładkie 527.
Chuderowicz Szczepan, Warszawa, W. Kasa Ch.
Chinkesowa Anna, Łódź, Stochówka.
Chiżyjówna Helena, Warszawa, **Paryżanka.**
Chrzanowski Dr. Ign., Kraków, Kasprusie, Tatar.
Chylińska Janina, Sanok, Odrodzenie.
Chochermanówna Helena, Częstochowa, Zawory.
Cholawa Jan, Mysłowice, Zośka.
Chobot Emanuel, Mor. Ostrawa, Morskie Oko.
Chełmicki Zdzisław, Poznań, **Stamary.**
Chojnacki ks. Leon, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Chameites Dr. Marek, Kraków, **H .Europejski.**
Chenolot Fern z ż., Warszawa, **Stamary.**
Chrostek Augustyn z ż., T. Góry, Ciągłówka 1860.
Chojecki Władysław, Warszawa, Bristol.
Chmurska Marja, Kraków, Ryś.
Czyżewiczówna Ewa, Bochnia, Asłanówka.
Czemczysówna Natalja, Warszawa, **Paryżanka.**
Czerlunczakiewicz Emil, Jaworzno, Morskie Oko.
Czochralska Cyla, Warszawa, **Biały Dom.**
Czeszer Leon, Warszawa, Bristol.
Czerbakowa Janina, Poznań, Polanka.
Czubówna Zofja, Kraków, ul. Sienkiewicza.
Czekajewska Aniela, Warszawa, Nasz Domek.
Czwertnia Zdzisław, Bochnia, **Stamary.**
Czerny Zygmunt, Częstochowa, Sanato.
Czarniecka Anna, Kielce, Arwa.
Czyński Czesław, Poraj.
Drabkówna Karolina, Komorówka, Malinjakówka.
Daczyńska Jadwiga, Warszawa, Ustronie.
Dąbrowski Michał, Opatów, Carlton.
Dąbrowska Seweryna, Ostrołęka, Oksza.
Danielewicz Wiktor, Łowicz, Świetlana.
Dąbrowska Gertruda, Wejherowo, Sanato.
Dębicki ks. Romuald, Jędrzejów, Arwa.
Drzewiecka Regina, Łódź, Bronisława.
Dębski Tomasz, Radomsko, Morskie Oko.
Dejchesówna Fryda, Kraków, Nałęcz.
Degen Maurycy, Tarnów, Morskie Oko.
Drewniewska Ludwika, Lwów, Lwowianka.

Dębska Emilja, Wieliczka, Grunwald.
Drzewiecka Wanda, Warszawa, **Sienkiewiczówka.**
Depczyński Wincenty, Janów, Księżówka.
Dziewońska Wanda, Warszawa, Góralka.
Ditzówna Olga, Lwów, Zalesie.
Dipelówna Janina, Sambor, Zwijacze, Walczak.
Diduch Kazimierz, Warszawa, H. p. Gewontem.
Droździówna Marja, Tarnów, Asłanówka.
Dolkiewiczowa Barbara, Kielce, Bajka.
Dobrzański Dr. Józef, Przemyśl, Wzlot.
Drohocka Halina, Kraków, Morskie Oko.
Domański Władysław, Warszawa, H. p. Gewontem
Dworakowski Wł., Włocławek, Olcza, Ustupski.
Drogowski Jan, Poznań, Sarjusz.
Dobrowolski Stanisław, Warszawa, Morskie Oko.
Dobrzański inż. Stefan z r., Lwów, **Stamary.**
Dohoczyński Witold z ż., Poznań, H. Europejski.
Dubas Antoni, Warszawa, **Sienkiewiczówka.**
Dudziec Piotr, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Duszyński Marjan z ż., Poznań, **Radowid.**
Dubel Antoni, Lwów, Zalesie.
Duchnowska Teodozja, Warszawa, Carlton.
Dunkelman Izaak, Będzin, Anastazja.
Dymnicka Wanda, Król. Huta, Stefanówka.
Dynus Mieczysław, Łódź, Strzecha.
Dyjewska Stanisława, Warszawa, Zalesie.
Eichner Zofja, Kraków, Wołodyjówka.
Ekstein Sabina, Berlin, Granit.
Eisenberg Salomea, Tarnopol, Przystań.
Ehrenkranz Maks, Lwów, Biała Róża.
Estreicher Karol, Kraków, Jasny Domek.
Embingerówna Bol., Opatów, Dom Wycieczkowy.
Erlich Adam, Będzin, Diana.
Erlichówna Róża, Będzin, Diana.
Etienne Georges, Paryż, Poraj.
Ekstein Chaim, Rzeszów, St. Polana, Weissman.
Erfurt Trude, Czechowice, **Czerw. Dwór.**
Ewy Wiktor, Bielsko, Staszeczkówka.
Estreicherowa Helena, Kraków, Strażyska 1742.
Falska Regina, Warszawa, Albatros.
Fabrycy Władysław, Warszawa, Morskie Oko.
Flach Karol, Warszawa, H. p. Gewontem.
Familier Eliza, Łódź, Anastazja.
Falago Teofila, Kalisz, Krzeptówki, Mraczelnik.
Fein Natalja, Łódź, Tomkówka.
Felkel Karol, Kostuchna, **Wersal.**
Fraenkel Leon, Kraków, Morskie Oko.
Fehlberg Zyskind, Będzin, Dworek.
Feldman Chil, Warszawa, Przystań.
Felczer Dora, Krzeszowice, Trzy Róże.
Fischel Wajnapel, Radomsk, Żywcz., Grubarz.
Filtson Jean, Grecja, Szałas.
Fiszer Tadeusz, Częstochowa, Wanda.
Fitkałowa Irena, Warszawa, Szopenówka.
Fiszel Szymon, Będzin, Dworek.
Fried Dr. Maksymiljan, Lwów, Promienna.
Fogel Anna, Kraków, Za Bramką.
Forszteter Seweryn, Warszawa, Lotos.
Forysiak Wojciech, Poznań, Wanda.
Folwarczna Irena, Łomża, San. Wojskowe.
Frydman Perla, Warszawa, Sarjusz.
Garbulski Stefan, Warszawa, Dom Zdr. S. U. P.
Gąsiorowski Zdzisław, Warszawa, Lipowy Dwór.
Garszyński Jan, Poznań, **Ziemiański.**
Gałuszka Leonard, Kraków, Sarjusz.
Gawlicki Michał, Kraków, Curuśka.
Granuszewska Janina, Warszawa, Sienk., Królowa
Glatmanówna Hanna, Kraków, Oksza.
Gramza Edmund, Poznań, Zośka.
Granat Alma, Lwów, **Renaissance.**
Gajkiewicz Janina, Dąbrowa, Zalesie.
Glass Dr. Stefan, Warszawa, Litwinka.
Gadomska Karolina, Sosnowiec, Koszysta.
Glassowa Zofja, Warszawa, Litwinka.
Gadomski Kazimierz, Sosnowiec, Koszysta.
Gadomska Helena, Kraków, **Kmicic.**
Gralowska Marja, Poznań, Warszawianka.
Gralowski Kazimierz, Poznań, **Stamary.**
Grabska Zofja, Poznań, **Renaissance.**
Grabski Adolf, Poznań, **Renaissance.**
Gątkiewicz Feliks z ż., Kraków, **Stamary.**
Graliński Edward, Katowice, Ślązaczka.
Grabowska Janina, Tarnobrzeg, Sanato.
Gdańska Stanisława, Warszawa, Czerw. Krzyż.
Gałczyńska Pelagja, Łódź, Biała Róża.
Gajzler Stefan, Pabjanice, Arwa.
Gajówna Marja, Giszowiec, Oaza.
Gancarczyk Jadwiga, Kraków, Dworzec Tatrz.
Gebethner Wacław, Warszawa, H. Europejski.
Gebethnerówna Alicja, Warszawa, H. Europejski.
Greschler Marja, Kraków, H. Sport.
Goessel Gres, Paryż, Stamary.
Grzegorczyk Jadwiga, Katowice, **Kmicic.**
Grzebieniowski Jan, Wieliczka, Nowa.
Greinerówna Janina z s., Wieliczka, Grunwald.
Genzburg Sacharjasz z r., Warszawa, **Stamary.**
Gerner Maurycy z r., Lwów, **Stamary.**
Grecznerówna Cecylja, Sanok, Ermitage.
Germasz Wacław, Warszawa, San. Wojskowe.
Gingolds Maksymiljan, Lwów, Wanda.
Gliksman Felicja, Warszawa, Cis.
Gniadkówna Janina, Katowice, Biała Róża.
Gilewiczówna Kazimiera, Dąbrowa, Gencjana.
Griebschowa Juliette, Poznań, Oksza.
Glińska Marja, Piotrków, **Radowid.**
Griffel Henryk, Katowcie, H. Europejski.
Glicensztajn Salomea, Łódź, Królewianka.
Gołajewska Petronela, Warszawa, Ciągł., Topór.
Goldman Marja, Zabłocie, Adela.
Gowin Lucie, Król. Huta, Pod Gubałówką.
Gorgonówna Gertruda, Katowice, **Paryżanka.**
Grocholski Stanisław, Lwów, Pod Gewontem.
Golimowska Helena, Zgierz, Olcza, Galica.
Górska Stefanja, Warszawa, Kasztelanka.
Głowala Apolonja, Kołowa Wola, Sierotka.
Gromnicki Adam, Chorzów, Morskie Oko.
Goffkowicz Marja, Kraków, Malinka.
Goldberg Zofja, Łódź, Stochówka.
Grohman Alfred, Łódź, Zofjówka.
Golledge Ernest, Anglja, Bristol.
Goldwasser Dr. Maksymiljan, Kraków, H. Sport.
Gnoiński Stanisław, Skarżysko, Arwa.
Górka Władysław, Kraków, H. p. Gewontem.
Grosser Marja, Warszawa, Olcza, Ustupski.
Goldsztaub Rozalja, Warszawa, Zawory.
Gomolewski Feliks, Poznań, Zakł. św. Józefa.
Górski Natan, Kielce, Arwa.
Głowiński Wiktor, Bydgoszcz, Sarjusz.
Goryczkiewiczówna Barbara, Zosin, Odrodzenie.
Gostyński Adam, Łódź, **Stamary.**
Grochocki Zygmunt z ż., Kamień, **Stamary.**
Goldman Roman, Łódź, **Krywań.**
Grudziński Stanisław, Warszawa, Wojciechowo.
Gontier Irena, Kraków, Żychoniówka.
Grün Izydor, Kraków, ul. Sienkiewicza.
Gutry Marja, Warszawa, **Radowid.**
Gunia Augustyn, Dębica, H. p. Gewontem.
Gruhnówna Stefanja, Łask, Dom Urz. Samorz.
Gucze Joanna, Sosnowiec, **Ruczaj.**
Guffkowicz Marja, Kraków, **Maleńka.**
Grüner Juljan, Stanisławów, Gerlach.
Gunia Stanisław z r., Toruń, Wacława.
Grzybowska Józefa, Zagożdżoń, H. p. Gewontem.
Grünfeld Helena, Kraków, Bocian.
Gyurkowich Zygfryd, Berlin, Grunwaldzka.
Grynszpan Ada, Lwów, Świt.
Gryson Henri, Paryż, Stamary.
Grzywak Jerzy z ż., Sosnowiec, **Maraton.**
Halama Greta, Kraków, Wołodyjówka.
Hartglas Józef, Łódź, Tomkówka.
Halpryn Izrael, Jędrzejów, Staszeczkówka.
Hanasiewicz Eugenjusz, Mysłowice, H. p. Gewont.
Harymek Paweł, Nowy Bytom, Olimp.
Haberl Marja, Wiedeń, Grunwaldzka 1.
Harasiński Józef, Brzeżany, Zochna.
Hadupiak Irena, Lwów, Blacuciak, za koleją.
Hartman Tadeusz, Brzeżany, **Renaissance.**
Hawranek Danuta, Śniatynka, Biały Dworek.
Hechtówna E., Kolno, Szymony, Groblowy.
Herzig Antoni, Wieliczka, Morskie Oko.
Herschtal Stanisław, Kraków, Piast.
Heydowa Stefanja, Kraków, Za Potokiem.
Hersteinowa Marja, Kraków, Wołodyjówka.
Hejnowa Janina, Warszawa, Złotogłów.
Herniczek Jerzy, Poznań, **Ziemiański.**
Herszhorn Estera, Warszawa, Kryta.
Heller Jakób z ż., Warszawa, **Maraton.**
Helm Henryka, Kielce, Biała Róża.

Hildesheim Pinkus, Londyn, Piast.
Hirschfeld Ozjasz, Berlin, Renaissance.
Hide Ellah, Anglja, Carlton.
Himmelfarb Rebeka, Warszawa, Przystań.
Hirszprung Regina, Kraków, Wanda.
Hofmeister Kalman, Kraków, Uciecha.
Hoeke Marja, Warszawa, Lwowianka.
Hologa Aleksander, — Staszeczkówka.
Hałubski Wiesław, Łachwa, **Januszek.**
Halikówna Aleksandra, Gorzyczki, Urocza.
Honigwachs Dr. Fabian, Przemyśl, Świt.
Han Bronisława, Warszawa, Albatros.
Holzerowa Róża z s., Kraków, Strzecha.
Horowicz Adam, Siersza, Oaza.
Hoppe Dr. Mieczysław, Poznań, **Radowid.**
Hundler Matylda, Wiedeń, Grunwaldzka 1.
Hück Leon, Będzin, Diana.
Irzykówna Emilja, Strzyżów, Dom Turyst. Naucz.
Ingletow Janina, Kraków, **Wersal.**
Ihnatowiczowa Zuzanna, Kraków, Jordanówka.
Itallie George, Holandja, Carlton.
Jacyna Wacław, Ruda Śl., **Ludka.**
Janicka Zofja, Warszawa, Za Strugiem, Świerz.
Januszkowska Aniela, Krynica, Bristol.
Janecka Franciszka, Katowice, Kasztelanka.
Jakubowski Stanisław, Malkowice, **Borek.**
Janasz Aleksander, Drohobycz, Biała Róża.
Jamiołkowska Stanisława, Warszawa, Walówka.
Jaworski Adam, Kop. Kazimierz, Wanda.
Jagodziński Stefan, Poznań, Wanda.
Jassy Paweł, Giszowice, **Wersal.**
Jaskier Herman, Złoczów, Wzlot.
Jahnert Dr. Henryk, Lwów, **Maraton.**
Jabłoń Sucher, Siedlce, **Maraton.**
Jaśniewicz Walerja, Poznań, Warszawianka.
Jachowski Tadeusz, Poznań, **Stamary.**
Jaworska Marja, Kraków, Zacisze.
Jankowska Władysł., Warszawa, Kamieniec 1370.
Januszewska Halina, Warszawa, Bożydar.
Jagorzewski Mieczysław, Łódź, **Miła.**
Jackowski Dr. Tadeusz, Lwowianka.
Jenczylik Jadwiga, Zamość, Mewa.
Jesiotr Felicja, Warszawa, Stochówka.
Jerschina Stanisław, Dolina, Przemyślanka.
Jędrzejowski Roman, Mysłowice, H. p. Gewontem.
Jerzewski Jerzy, Warszawa, — ul. Zamoyskiego.
Jeraczek Franciszek, Wejherowo, **Bór.**
Jędrzejowska Bronisława, Warszawa, Halina.
Jeszak Jan, Gniezno, Polic. Dom Zdr.
Jendlówna Irena, Kraków, Lwowianka.
Jesionek Jan, Warszawa, Biała Róża.
Jedlicki Stanisław, Warszawa, Dom Wycieczkowy
Jendercer Leon, Kraków, Sarjusz.
Jonas Maksymiljan, Lwów, Morskie Oko.
Judt Halina, Warszawa, Orawa.
Julinsburger Salo, Katowice, Carlton.
Julinsburger Hans, Katowice, Carlton.
Jurkowski Roman, Warszawa, Szkolna 1213.
Kwarcińska Pelagja, Poznań, Halina.
Kapeller Józef, Kraków, Wójtówka.
Kasprzykówna Marja, Kobryń, Wanda.
Kapłan Leon, Warszawa, Mascotte.
Kałuszynerówna Gustawa, Łódź, Cis.
Klawe Zbigniew, Warszawa, Bristol.
Knauth Mary, Ameryka, Bristol.
Karasiński Józef, Brzeżany, Cieślówka.
Kaleta Jadwiga, Kraków, Lotos.
Kałuszynerówna Celina, Łódź, Cis.
Kwart Roza, Białystok, Krupówki 27.
Krahelski Marjan, Warszawa, Oaza.
Karpfowa Karolina, Warszawa, Dom Zdr. S. U. P.
Kaczmarkówna Jadwiga, Września, Urocza.
Karpf Dr. Aleksander, Lwów, Przystań.
Kaliska Irena, Warszawa, Bristol.
Kapelanka Ludmiła, Poznań, Belinówka.
Krasiński Zygmunt, Kraków, Błękitna.
Kaufman Marek, Katowice, Morskie Oko.
Kazimierzowska Helena, Poznań, Wanda.
Knaul Maksymiljan, Kraków, H. p. Gewontem.
Kausmler Alfons, Król. Huta, H. p. Gewontem.
Kastner Ehrman Izydor, Katowice, Jerzewo.
Kaczmarczyk Józef, Kraków, H. Europejski.
Karcz Czesław, Poznań, Sarjusz.
Kalitówna Julja, Radomyśl, Kasprusie 27.
Kawan Ch., Warszawa, Do Białego, Galarowski.
Knapik Jan, Sosnowiec, H. p. Gewontem.
Krakowski Zdzisław, Kraków, **Maraton.**
Kamiński Hubert, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Klaus Natalja, Stryków, Piast.
Krajewski Feliks z ż., Lwów, Staszeczkówka.
Krawczyk Wacław, Inowrocław, **Borek.**
Kaźmierska Danuta, Łódź, Kamilla.
Karchesy Julja, Lwów, Janka, Parc. urzędn.
Kalksztein Zwojra, Warszawa, Jerzewo.
Karwatka ks. Edward, Lewków, Księżówka.
Kafarska Bronisł., Warszawa, Żywcz., Ustupski.
Klapersak Aleksander, Warszawa, Bocian.
Kempner Dawid z ż., Częstochowa, Maryśka.
Keszycki Janusz, Poznań, **Ziemiański.**
Krzemicki Dr. Stanisław, Lwów, H. Europejski.
Krzemińska Józefa, Lwów, Zalesie.
Kerner Władysław, Węgry, Bristol.
Kentzer Stefan, Bydgoszcz, Oleńka.
Krzemiński Dr. Izydor, Lwów, H. Europejski.
Krzemieński Dr. Jakób, Warszawa, H. p. Gewont.
Kirszrotówna Bronisława, Warszawa, Belladonna.
Klimkówna Zofja, Zamość, H. p. Gewontem.
Kmitówna Helena, Laskowiec, Czerw. Krzyż.
Kietliński Jan, Warszawa, Urocza.
Kmiński Michał, Lwów, Cobra.
Kilińska Józefa, Warszawa, Halina.
Książkiewicz Wacł., Wągrowiec, **Czerwony Dwór.**
Klimsch Ferdynand, Sporysz, Morskie Oko.
Kitt Maksymiljan, Warszawa, Sienkiew., Gałek.
Kiślasiński Marjan, Lublin, Wacława.
Kirkien Dr. Leszek, Łódź, **Maraton.**
Kirschowa Lola, Kraków, Ul. Zamoyskiego.
Kiciekowa Marja, Gorzków, **Leśniczanka.**
Kwiatkowski Dr. Stanisław, Kraków, **Stamary.**
Knips Jan, Rakszawa, Ciągłówka 1860.
Kiryłak Stefan, Łódź, Krzeptówki, Karpiel.
Kwiecień Roman, Bruksela, Carlton.
Kiekliński Zygmunt, Siedlce, Sanato.
Kijewski Jan, Warszawa, **Stamary.**
Kowalówkowa Marja, Kraków, Walówka.
Kołodziejski Jan, Warszawa, Poraj.
Koterski Juljan, Katowice, Wanda.
Kozda Marta, Gdańsk, Wanda.
Komorowski Stanisław, Warszawa, Wiosna.
Kon Estera, Łódź, Zbyszko.
Knothe Ksenia, Pabjanice, **Radowid.**
Knopp Alfred, Tomaszów, **Renaissance.**
Kołomłocki Władysław, Gostyń, Tadzikówka.
Kotowski Tadeusz, Warszawa, Czerw. Krzyż.
Kozińska Aleksandra, Widzewo, Nosal.
Kowalczewska Gabrjela, Białystok, Nosal.
Koelker Anna, Ameryka, Bristol.
Kozłowski Edward, Łomża, Szpital.
Korzeniowski Antoni, Kraków, Baszta.
Kozłówna Janina, Kraków, Olcza, L. Mrowca.
Kowal Jan, Lwów, Kamieniec, Płaza.
Kolon Marta, Katowice, Do Jaszczurówki 7.
Kozanecki Tadeusz, Łódź, Strzecha.
Kochalska Lidja, Dąbrówka, **Stamary.**
Kowalska Amelja, Kraków, **Stamary.**
Kowalski Tadeusz, Lublin, Tatry.
Kościukiewicz Aleksander, Dąbrowa, Tatry.
Krotkiewska Elżbieta, Warszawa, Lotos.
Kopyto Mojżesz, Kraków, Wanda.
Kosmalowa Zofja, Lubliniec, H. p. Gewontem.
Kowalska Julja, Dąbrowa Górn., Bolesławówka.
Knosta Józef, Tarn. Góry, Baszta.
Kozocińska Leokadja, Płock, Szopenówka.
Konowski Mieczysław, Warszawa, **Biały Dom.**
Kotfis Błażej, Dębica, Księżówka.
Kozłowski Andrzej, Inowrocław, H. p. Gewontem.
König Michał, Biała, H. p. Gewontem.
Konopczanka Bronisł., Wieliczka, Witkiewicza 7.
Kozakowska Justyna, Warszawa, Bystre, Łuszczek
Komorowski Feliks, Warszawa, Krakus.
Kozłowska Helena, Kraków, Do Olczy, Kleryk.
Konowa Bronisława, Warszawa, Sienkiew., Gałek
Kozera Eugenjusz, Kraków, Kościeliska 39.
Kowalewski Bronisław, Zoppoty, Olcza 1023.
Kowalczyk Weronika, Kuflew, Sanat. Nauczyc.
Kornaszewski Władysław, Poznań, Sanato.
Król Tadeusz, Tarnów, Limba.
Kościukówna Lida, Prużana, Warszawianka.
Kopyto Szymon z r., Cieszyn, Ślązaczka.
Kormus Dr. Henryk z ż., Lwów, Świt.

Kordowski Władysław, Warszawa, Wawel
Kosscówna Regina, Inowrocław, **Ludka.**
Kozłowski Andrzej, Inowrocław, **Ludka.**
Korasiewicz Jan, Żydaczów, Łazienki Miejskie.
Knollowa Elżbieta z s., Gniezno, Zacisze.
Koniaszwilli Ludmiła, Warszawa, Sanat. Wojsk.
Koźmin Andrzej z ż., Rozwadów, Bristol.
Kozakiewicz Jan, Wołkowysk, Sanato.
Kociński Wiktor, Sosnowiec, Bristol.
Kropielnicka Stanisława, Borowiec, Krokus.
Kobyłecki Wacław z r., Częstochowa, **Paryżanka.**
Kozik Mieczysław, Bujaków, Pyszna.
Kosek Karol, Niemcy, Lunieczka.
Komierowska Wanda, Warszawa, Schodnica.
Kon Pinkus, Warszawa, Still.
Kozarczuk Wincenty, Chełm, San. Wojskowe.
Kosiński Mieczysław, Warszawa, Dom Wycieczk.
Krongold Salomon, Warszawa, Strążyska 101.
Kurowska Marja, Równe, H. p. Gewontem.
Kruk Ludwik, Poznań, **Heńka.**
Kuberska Łucja, Żoliborz, **Biały Dom.**
Kutówna Marja, Gostyń, Tadzikówka.
Kurbitz Karol, Łódź, H. Europejski.
Kujawski Emil, Katowice, Blanka.
Kubinówna Marja, Pilawa, Czerw. Krzyż.
Krug Emil, Lwów, ul. Piłsudskiego, Wimmer.
Kukulski Jan, Warszawa, Morskie Oko.
Kuzoniówna Stanisława, Sosnowiec, Bank Polski.
Kukurewska Stanisława, Poznań, Warszawianka.
Kubek Henryk, Kraków, **Ludka.**
Kujawski Emil, Katowice, Olimp.
Kuźnicka Zofja, Łódź, Sanat. Wojskowe.
Kurzewska Cecylja, Kraków, **Maleńka.**
Kundogórski ks. Edward, Leszno, Księżówka.
Kubalska Anna, Równe, Sanat. Wojskowe.
Kluskowa Anna, Wieliczka, San. Nauczyc.
Kycia Janina, Warszawa, Mak.
Landau Dr. Juda, Łódź, Królewianka.
Landau Dr. Zygmunt, Kraków, Tatary, T. Tatar.
Landsberg Henryk, Tomaszów, Bristol.
Landau Saul, Kraków, Morskie Oko.
Lachowiczowa Aniela, Warszawa, Polic. Dom Zdr.
Laskowski Edward, Kraków, Wanda.
Larant Otto, Czechosłowacja, Morskie Oko.
Leonowicz Lejbusz, Kraków, Wanda.
Lempart Czesław, Lwów, H. p. Gewontem.
Lewandowska Lucyna, Warszawa, Halina.
Lewandowska Marja, Rembertów, Słoneczna.
Lewandowski Ludwik, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Leszczyński Piliński Jan, Tarnowiec, Sarjusz.
Lepiankiewicz Stanisław, Sambor, **Stamary.**
Lejwianka Ruta, Kielce, Uciecha.
Lepemkie Mieczysław, Kraków, Wanda.
Lech Celestyna, Będzin, Turnia.
Lewandowska Marta, Pruszków, Czerw. Krzyż.
Lebiestówna Cecylja, Warszawa, George.
Lewiówna Erna, Warszawa, Mascotte.
Liszka Dr. Adam, Drewnica, **Wersal.**
Lipski Dr. Edward, Warszawa, Morskie Oko.
Licht Abraham, Jarosław, Dworek.
Lichtblau Ewa, Tarnów, Trzy Róże.
Litwińska Joanna, Brzezinka, Stella.
Liwerant Estera, Białystok, Krupówki 27.
Lisicki Roman, Pajęczno, Złotogłów.
Lisówna Bronisława, Sosnowiec, Jerzewo.
Liban Dr. Emil, Borek Fałęcki, H. Europejski.
Liebling Dr. Samuel, Kraków, Morskie Oko.
Liszkowski Jan, Grudziądz, Warszawianka.
Liban Irena, Lwów, **Stamary.**
Liss Dr. Ignacy, Lwów, Przemyślanka.
Limińska Regina, Środa, Zakł. św. Józefa.
Liwiński Aleksander, Dąbrowa G., **Konradówka.**
Lorkiewicz Zofja, Krotoszyn, Za Strugiem 2.
Lozertowa Pelagja, Pszczyna, Goplana.
Lochman Bruno, Dabica, H. p. Gewontem.
Lubowska Jadwiga, Włocławek, Zalesie.
Ludner Kuba, Jarosław, Dom Wycieczkowy.
Łapczyńska Halina, Chełm, Łomnica.
Łączewska Stanisława, Kępno, Strugowa.
Łaziński Aleksander, Częstochowa, Czerw. Krzyż.
Łakocińska Wiktorja, Piotrków, Świetlik.
Łopińska Jadwiga, Krotoszyn, Stella.
Łakotowa Lidja, Pszczyna, Pod Gubałówką.
Łukasiewicz Karol, Kraków, H. Europejski.
Łuczyniec Leon, Warszawa, Lotos.
Łabęcki Grzegorz, Ceranów, Czerw. Krzyż.
Łukasiewicz Wład., Dębica, Grunwaldzka, Bornet.
Łochowska Helena, Sieradz, Morskie Oko.
Łozińska Zofja, Warszawa, Pod Gubałówką.
Łączyńska Marja, Warszawa, Zalesie.
Masetkowski Roman, Poznań, Oleńka.
Małachowska Janina, Poznań, **Renaissance.**
Malachowski Marjan, Poznań, **Renaissance.**
Maciejewska Wanda, Radom, **Stamary.**
Małżeński Józef, Kęty, Irusia.
Małżeńska Eugenja, Dąbrowa, Irusia.
Malanowski Józef, Sosnówka, **Renaissance.**
Majewski Tadeusz, Warszawa, Bristol.
Makowski Marjan, Będzin, Czerw. Krzyż.
Maetschke Jadwiga z c., Warszawa, Bożydar.
Makowska Bronisł., Kraków, Pardałówka, Łojas.
Madaliński Edward, Łódź, Skibówki, Wójciak.
Majewska Michalina, Kraków, Oaza.
Majka Roman z r., Poznań, Cieślówka.
Marach Zenon, Sulmieczyk, San. Nauczyc.
Marski Zdzisław, Czechosłowacja, Kmicic.
Majewski Antoni, Tomaszów, Bristol.
Makowski Tadeusz, Lwów, Notre Dame.
Markowska Stefanja z c., Kraków, Maliniakówka.
Mazur Stanisław, Kraków, H. p. Gewontem.
Marek Edmund z ż., Środa, Zakł. św. Józefa.
Maliniak Dr. Izydor, Warszawa, Albion.
Majewski Tadeusz, Warszawa, **Złoty Róg.**
Mattheus Paul, Ameryka, H. p. Gewontem.
Małecka Marja, Kraków, Kubinówka.
Maurizio Marjan, Kraków, Hala Gąsienicowa.
Maniowa Aniela, Kraków, St. św. Zyty.
Matumski Władysław z ż., Warszawa, Turnia.
Malaskova Zofja, Czechosłowacja, Lipowy Dwór.
Margulies Maksymiljan, Lwów, Carlton.
Merle Ludwik, Łódź, Szymony, Lassota.
Merenholcówna Lea, Warszawa, Piast.
Mehl Dr. Zygmunt, Warszawa, Anastazja.
Menarzyk Elza, Wiedeń, Czerwony Dwór.
Miechowska Marja, Warszawa, Jerzewo.
Michański Leon, Lwów, Morskie Oko.
Michowicz Ludwik, Kraków, Morskie Oko.
Michałowska Lidja, Dubienka, Poznanianka.
Mickiewicz Tad., Warszawa, Zwijacze, Walczak.
Michnowska Paulina, Warszawa, Bank Polski.
Mignet Henni, Paryż, Stamary.
Mikulska Danuta, Kraków, Urszulanki.
Milik ks. Wacław, Łosice, Księżówka.
Miszor Maryla, Warszawa, Zawory.
Michałowski Felicjan z ż., Wilno, **Stamary.**
Mikulska Helena, Grodzisk, Zakł. św. Józefa.
Misztal Franciszek, Warszawa, Rzymianka.
Mincler Henryk, Warszawa, Janikówka.
Mischke Leon z ż., Chorzów, **Maraton.**
Miklaszewski Adam z s., Kraków, Morskie Oko.
Miłobędzki Dr. Tadeusz z r., Warszawa, Eldorado.
Mikołajewski Bronisław, Konin, Gerlach.
Mikuliński Bolesław z c., Lwów, George.
Mizgowska Aniela, Ostrów, San. Nauczyc.
Mikucki Dr. Władysław, Stanisławów, Carlton.
Mikucka Zofja, Lwów, Carlton.
Mrówka Wilhelm, Łódź, Kosówka.
Monter Wilhelm z ż., Janowice, Piast.
Modzelewska Alicja, Warszawa, Sulejówka.
Mrowczyński Edward z ż., Radom, Tanwia.
Mosiewicz Konstanty, Warszawa, Dom Wycieczk.
Mroczkowa Bronisława, Kalisz, Nasza.
Modelska Aleksandra, Kraków, Marzena.
Moroz Janina, Lublin, Morskie Oko.
Mrotek ks. Edmund, Wieluń, **Szałas.**
Moszczyńska Franciszka, Warszawa, Ostoja.
Muskat Dr. Arnold, Stanisławów, Staszeczkówka.
Muszkat Janina, Warszawa, Diana.
Muszyńska Ludwika, Przemyśl, San. Wojskowe.
Mucha Józef, Lwów, Bristol.
Muszkatowa Eugenja, Warszawa, Stochówka.
Muszyński Tadeusz z r., Warszawa, Morskie Oko.
Murman Arij, Holandja, Carlton.
Młynarska Alma, Warszawa, Nietwoja.
Mylińska Fela, Kraków, Skibówki.
Mytnikówna Zofja, Kraków, Pyszna.
Mychać Olga, Raniowiec, Sanato.
Myrdzik Władysław, Czechosłowacja, H. Sport.
Mysińska Zofja, Kraków, Olcza, Hanschild.
Nałęcki Rudolf, Tarn. Góry, Promienna.

Narutowicz St. z ż., Warszawa, Antal., Witkiewicz.
Nagórska Walentyna, Warszawa, Oaza.
Nawrotowa Marja, Jędrzejów, Ciągłówka, Karpiel.
Nalepa Stanisław, Katowice, Pod Gubałówką.
Nablowa Zofja, Kraków, San. Wojskowe.
Nachler Poldi, Mor. Ostrawa, Stamary.
Nerger Józef, Kraków, Mascotte.
Neumar Waldemar, Beuthen, Kościeliska, Roj.
Neuwidel Helena, Warszawa, Skibówki, Karpiel.
Nechayówna Marja, Kraków, **Szałas.**
Neumanówna Róża, Kraków, Oleńka.
Niewilecki Stanisław, Bydgoszcz, Dom Wycieczk.
Niewińska Mirjam, Warszawa, Skib., Za Bramką.
Niemiszyn Jadwiga, Domaszew, **Przedświt.**
Niedźwiecki Stanisław, Warszawa, Zalesie.
Niezabitowski Artur, Lwów, **Stamary.**
Nowacki Zbigniew, Koronowo, Oleńka.
Nowakowska Stefanja, Rzeszów, Zakątek.
Nowak Edward, Katowice, Przemyślanka.
Nowicka Jadwiga, Poznań, H. p. Gewontem.
Nowaczyńska Helena, Warszawa, Oaza.
Nowakowska Michalina, Warszawa, Wojciechowo.
Nowakowski Stanisław z ż., Toruń, Curuśka.
Nocoń Józef, Częstochowa, Asłanówka.
Nojhajzer Iza, Warszawa, Oaza.
Nowicki Jerzy, Warszawa, Modrzejów.
Odejewski Antoni, Tuchola, Arwa.
Ostrowski Dr. Józef, Kraków, Pomorze.
Ormanówna Leonora, Kraków, Staszeczkówka.
Odzierzyński Dr. Tadeusz, Rzeszów, Zakątek.
Olnig Maurycy, Krosno, Skaut.
Ochalikówna Marja, Kraków, Żywczańskie, Hoły.
Openheimowa Helena z r., Łódź, Janikówka.
Orzechowska Felicja, Łazy, Kasprusie 42.
Odejewska Jadwiga, Łomża, Warszawianka.
Oleksiewiczówna Henr., Warszawa, Warszawianka
Orzechowska Łucja z r., Tarnów, Jordanówka.
Ostrowski Mieczysław, Radom, Władysławka.
Olański Stanisław z r., Lwów, Krokus.
Orlicz inż. Dr. Tadeusz z ż., Lwów, **Stamary.**
Ogonowski Jan, Kołomyja, Zakątek.
Olejniczak Stanisław, Kolno, Zakątek.
Ojrzyński Antoni, Warszawa, Dworzec Tatrz.
Olsztyńska Natalja, Warszawa, H. p. Gewontem.
Osler Stanisław, Lwów, Szarotka.
Orenstein Dr. Filip, Lwów, Anastazja.
Opydo Dr. Jerzy, Kraków, Skibówki 11.
Prządkowa Bronisł., Poznań, Kościeliska, Karp.
Patczyńska Klara, Warszawa, Bajka.
Pająk Michalina, Kraków, Żywcz., Marusarz.
Patzer Jan, Warszawa, Lwowianka.
Patzer Henryk, Warszawa, Lwowianka.
Pachowicz Gustaw, Rokitno, Tatary, Biedroń.
Parathöen Mamie, Szwajcarja, Poraj.
Pachowicz Ludwik, Tatary, Krysia.
Pawlak Stefan, Łódź, Szkolna 1689.
Paczowski Juljan, Chrzanów, Nasza.
Palaczówna Marja, Swadzim, **Radowid.**
Pająk Dr. Stefan, Klarysew, **Maraton.**
Palińska Helena, Warszawa, **Czerwony Dwór.**
Pałka Jan, Kraków, H. p. Gewontem.
Pawlikowski Jerzy, Warszawa, **Marilor.**
Ptaszek Jan z r., Kołomyja, H. Sport.
Paszke Edward, Warszawa, Pod Niedźwiadkiem.
Pamienko Ludwik z r., Warszawa, Bristol.
Ptasińska Zofja, Warszawa, Włodka.
Praussówna Anna, Zębów, Świetlana.
Patoń prof. Stanisław, Kraków, Albatros.
Peltzowa Helena, Katowice, **Sienkiewiczówka.**
Plewiński Seweryn, Boguszówka, **Stamary.**
Petricewic Niki, Przemyśl, Skibówki 7.
Pecznikowa Zofja, Lwów, Piast.
Pęcherzewski Konstanty, Warszawa, Sas.
Przetocki inż. Kazimierz, Lwów, Morskie Oko.
Priebe Bronisław, Śląsk, Ślązaczka.
Piechowiczówna Zofja, Lipnica W., San. Nauczyc.
Piotrowska Eugenja, Sosnowiec, San. Wojskowe.
Pliszewski Tadeusz z ż., Kraków, Gubałówka 185.
Pilewski inż. Henryk, Kraków, Morskie Oko.
Pielaszewski Stefan z ż., Lipno, Kościeliska 33.
Pisarska Marja, Warszawa, **Marilor.**
Połczyńska Helena, Wsola, Baszta.
Podstolski Józef, Lwów, Cyganka.
Podlaski Franciszek, Sosnowiec, **Krywań.**
Polak Henryk, Warszawa, **Wersal.**
Płochorz Zygmunt, Biała Podl., San. Wojskowe.
Pobojewski Adam, Warszawa, San. Wojskowe.
Porten Moritz, Hamburg, Radowid.
Podlewski Władysław z ż., Poznań, Cieślówka.
Popławski Jan, Warszawa, Władysławka.
Potocki Maurycy, Jabłonna, **Marilor.**
Podhorodziński M., Warszawa, Dom Zdr. S. U. P.
Polakiewicz Dr. Stanisław, Warszawa, M. Oko.
Podkowik August z ż., Katowice, Poraj.
Podczaski Janusz, Bydgoszcz, Soplicowo.
Polakówna Paulina, Sucha, H. p. Gewontem.
Potocki hr. Adam, Zator, H. Europejski.
Poznański Kazimierz, Łódź, Bristol.
Podobiński Leon, — **Marilor.**
Płoński Jerzy, Katowice, **Maraton.**
Podczaski inż. Janusz, Bydgoszcz, Soplicowo.
Poznański Roman, Lwów, Chałubińsk., Cieśla.
Polaczek Alfons z r., Katowice, Ermitage.
Potok Izaak z r., Lwów, Morskie Oko.
Polityckа Irnea, Warszawa, Nella.
Pruski Hieronim, Łódź, Chryzantema.
Pruski Marjan, Łódź, Chryzantema.
Pudelski Ryszard, Bełżec, Kubinówka.
Pruski Władysław, Łódź, Terenia.
Puchał Adolf, Warszawa, Przystań.
Pużykowski Jarosław, Warszawa, Za Strugiem.
Przybyłkowa Pola, Mysłowice, Ciągłówka 1860.
Przyborska Benedykta z m., Warszawa, **Śnieżka.**
Przyłecki Stefan, Kraków, H. Europejski.
Przybecki Franciszek z ż., Sieraków, Morskie Oko.
Ryjczakowski Władysław, Sosnowiec, Bezimienna.
Rawlon Marja, Warszawa, Albatros.
Raczyńska Marja, Kieleckie, H. p. Gewontem.
Radwański Dr. Stanisław, Oświęcim, Soplicowo.
Ratoniowa Helena, Skierniewice, **Renaissance.**
Rapp Ignacy, Lwów, Przystań.
Rassenthal Saloma, Kamienica, Wacława.
Rabinowicz Józef z r., Bielsko, Morskie Oko.
Recław Henryk Wiktor, Gdynia, Zacisze.
Rzegociński Witold, Kraków, Kościeliska 35.
Rzeszewska Zofja, Kowel, Dom Urz. Samorz.
Renans Edward, Poznań, San. Wojskowe.
Rewkiewicz Henryk, Warszawa, **Maraton.**
Rzepkowa Helena z r., Warszawa, **Mirabella.**
Rębowski Ludwik, Lwów, Still.
Repecki Zbigniew z ż., Katowice, **Maraton.**
Ridziński Marjan, Kraków, **Stamary.**
Richling Zdzisław, Warszawa, **Obrochtówka.**
Rimler Jan, Kraków, **Stamary.**
Romanowska Marja, Zameczek, Bristol.
Rosenwecznówna Sara, Warszawa, Granit.
Rogowska Wanda, Kraków, **Renaissance.**
Rothfeld Adolf, Równe, **Stamary.**
Roth Jakób z ż., Warszawa, **Borek.**
Rozenowa Czesława, Warszawa, Poraj.
Rosenbergowa Leonja, Warszawa, Miriam.
Robota ks. Władysław, Gostomia, H. p. Gewontem.
Robota Zbigniew, Poznań, H. p. Gewontem.
Rotlewi Jerzy z ż., Warszawa, Albatros.
Rosenhauch Dr. Edmund z s., Kraków, H. Sport.
Rosenberg Fryderyka, Lwów, Bystre 20.
Rosenblum Natan, Warszawa, Bystre 23.
Rogulski Stanisław, Warszawa, Hala Gąsienicowa
Romanowicz Edw., Dąbrowa Górn., **Konradówka.**
Rosemowiczówna Sara, Warszawa, Mascotte.
Romer Stefan z ż., Rawa, **Stamary.**
Rosslerówna Klara, Tarnopol, **Krywań.**
Rossówna Janina, Dmytrów, Czerw. Krzyż.
Rolbiecka Stanisława, Sosnowiec, Jerzewo.
Rohnert Aleksander, Płock, **Sienkiewiczówka.**
Rose Dr. Maksymiljan z ż., Warszawa, M. Oko.
Rozenberg Adolf, Berlin, Bristol.
Rostański Henryk z ż., Kraków, Poznanianka.
Rodys Witold z ż., Warszawa, **Ruczaj.**
Rusek Klemens, Katowice, Fortunka 407.
Różycki Mikołaj, Katowice, **Przedświt.**
Rydlewska Zofja, Jarocin, **Miła.**
Rüttgers Henryk, Amsterdam, Albatros.
Rubinowiczówna Rena, Łódź, Nowot., Zwijacz.
Rubin Jakób, Chrzanów, Dworek.
Rucińska Honorata z c., Kraków, Pająkówka.
Rydzkowski Wacław, Świecie, Czerw. Krzyż.
Rypińska Joanna, Poznań, **Radowid.**
Rydlewska Helena, Jarocin, Czerw. Krzyż.
Rychel Franciszek z r., Kraków, H. p. Gewontem
Rylski Ścibor, Warszawa, Jemioła.
Rybiński Władysław z ż., Warszawa, **Stamary.**

Rysiakiewicz Adam, Kielce, Sas.
Rymaszewska Marja, Warszawa, Rynek 3.
Rykowski Wiesław z r., Warszawa, **Marilor.**
Sawieljew Konstanty, Warszawa, Sulejówka.
Sawieljew Helena, Warszawa, Sulejówka.
Sadowski Józef, Sosnowiec, Jordanówka.
Spanitzel Wiktor z ż., Kraków, Wanda.
Skarżyński Kazimierz, Poznań, Staszeczkówka.
Swaciński Witold, Warszawa, Dworzec Tatrz.
Satkowska Olga, Poznań, **Maraton.**
Skwarczyńska Anna, Milanówek, Krokus.
Sambor Marja, Sosnowiec, Polic. Dom Zdr.
Skąpska Halina z s., Kraków, Morskie Oko.
Samkówna Marja, Kraków, **Leśniczanka.**
Spalówna Dr. Malwina, Kraków, Piast.
Spanier inż. Brunon, Drohobycz, Warszawianka.
Skarżeński Ignacy, Kraków, **Stamary.**
Spachner Anton, Wiedeń, Still.
Sawicki Łucjan, Łuck, Sanitas.
Skarżyński Adam z ż., Warszawa, Krzemień.
Sałaciński Romuald, Warszawa, Kamieniec 1337.
Santer Stefan, Lublin, Wierchy.
Salamonówna Henryka, Kraków, Oleńka.
Serednicki Juljan, Siedlce, Sobczakówka 6.
Seelieb Ernest, Stanisławów, Paprotka.
Skrzetuska Adela, Warszawa, **Januszek.**
Serber Cubel, Równe, II. Sport.
Średniowa Stefanja, Nowy Sącz, Chramcówki 10
Senkowicz Aleksander, Warszawa, Bristol.
Sedzichowski Miecz. z ż., Niemcy, Lwowianka.
Segniszkówna Marja, Gniezno, San. Nauczyc.
Śliwińska Elżbieta, Warszawa, Ustup, Chyc.
Siemion Dorota, Warszawa, Granit.
Sieczkowski Stefan, Warszawa, H. Europejski.
Siemianówna Bronisława, Warszawa, Świt.
Sierzputowska Marja, Warszawa, Dom Wycieczk.
Sikorska Zofja, Łęczyca, Nasza.
Świderska Kazimiera, Warszawa, **Przedświt.**
Siemiek Franciszek z c., Tarnów, H. p. Gewontem.
Świątek Roman, Miechów, H. p. Gewontem.
Świątek Adam, Poznań, Szkoła Powszechna.
Śmielańska Lucyna, Błaszki, San. Nauczyc.
Sienkiewiczowa Zofja, Warszawa, Zacisze.
Siemionówna Dorota, Warszawa, Mascotte.
Śmiejkowska Jadwiga, Poznań, Oksza.
Sieczkowski Stefan, Warszawa, **Biały Dom.**
Sieramski Stan. z r., Warszawa, Jemioła.
Sieramska Franciszka z r., Warszawa, Jemioła.
Sieramska Irena, Warszawa, Jemioła.
Sieg John z ż., Detroit, Grunwald.
Siedlecki ks. Marcin, Raba Wyżna, H. p. Gewont.
Świderska Janina, Grojec, **Stamary.**
Świeściakowska Zofja, Warszawa, **Wersal.**
Świtalis Ludwik z siostrą, Poznań, Limba.
Świdowski Wacław, Bydgoszcz, Sarjusz.
Świdowski Henryk, Bydgoszcz, Sarjusz.
Siwiec Franciszek, Kraków, Wanda.
Singer Dawid, Kraków, Janina.
Somogyi Emeryk, Nowy Sącz, Soplicowo.
Sokołowska Anna, Częstochowa, Walówka.
Sowiński Wacław, Warszawa, Orla.
Sosnkowski Gen. Kazimierz, Warszawa, H. p. Gew.
Söhnel Dr. Marjan, Kraków, H. Sport.
Suknarowska Aniela, Wadowice, Soplicowo.
Sluchowski Tadeusz, Lublin, Nasza.
Schmutz Dawid z ż., Łódź, Przemyślanka.
Schmidt Lilla, Kraków, Skibówki.
Schönwetter Dr. Henryk, Kraków, **Stamary.**
Szatkiewicz Roman z ż., Łódź, Reduta.
Szymański Józef, Warszawa, Płomień.
Szczepańska Marja, Tarn. Góry, San. Wojskowe.
Sztucka Stefanja, Łódź, Cis.
Szymański Marjan, Stolin, Pardałówka, Łojas.
Sztanderowa Marja, Kalisz, Polanka.
Szenberg Rola, Łódź, Pyszna.
Schafranek Wally, Król. Huta, Murań.
Szuster Franciszek, Warszawa, Bristol.
Szafranek Antoni, Rybnik, Cieszynianka.
Szafranek Kral, Rybnik, Cieszynianka.
Schoeneich Hipolit z ż., Pszczyna, Cieszynianka.
Sztymcha Józef, Częstochowa, Aslanówka.
Szulz Stefanja, Bydgoszcz, Albatros.
Szczeklik Dr. Edward z ż., Kraków, Poranek.
Szober Stanisław, Warszawa, Wojciechowo.
Szpigelman Lola z r., Będzin, Diana.
Schanzer Jula, Bielsko, **Czerwony Dwór.**
Szajn Eizyk, Łódź, Świt.
Szenberg Rala, Łódź, Anastazja.
Schlichting Alfred, Kraków, Leśniakówka.
Schächner Adolf, Sącz, **Stamary.**
Schönbach Dr. Ignacy z ż., Lwów, **Stamary.**
Schmagiel Gustaw, Kraków, Wacława.
Szembek Adam, Poremba, Bristol
Szarek Włodzimierz, Sosnowiec, **Krywań.**
Szalowski O. z ż., Stanisławów, **Sienkiewiczówka.**
Szydłowski Jerzy, Budzisław, San. Wojskowe.
Szelągowska Halina, Brzeziny, **Maraton.**
Szternlicht Roman, Katowice, Carlton.
Stawrawa Leon z ż., Kraków, Wanda.
Staurawa Jan, Kraków, Wanda.
Statkiewiczówna Ant., Katowice, **Sienkiewiczówka.**
Sterling Kazimierz, Łódź, Albatros.
Sterling Antoni, Belgja, Albatros.
Strawiński Wacław z ż., Warszawa, Biały Dwór.
Stefańska Zofja, Poznań, Wacława.
Stec Mieczysław, Warszawa, Sarjusz.
Stanicki Aleksander, Warszawa, Hala Gąsienicowa.
Sterling Janina, Warszawa, **Biały Dom.**
Stankiewicz Witold, Błędów, **Sienkiewiczówka.**
Strzelecki Władysław, Warszawa, Kościeliska 41.
Staszel Kazimierz, Warszawa, Sarjusz.
Stoszko Franciszek, Jabłonna, Eldorado.
Sternala Dr. Stanisław, Trzebinia, Wanda.
Staniewski Jan z ż., Warszawa, Krzept.. Kadłubek.
Steinsberg Dr. Emil z ż., Kraków, **Biały Dom.**
Sternol Dr. Stanisław, Trzebinia, Oleńka.
Staub Natalja, Szwajcarja, Kościeliska 7.
Stoberska Marja, Kraków, Kubinówka.
Stoperkiewicz Bronisław, Leżajsk, Ciągłówka.
Sternberg Henryk, Kraków, Bristol.
Stroński Marjan, Przemyśl, Ogrodowa, Mieloch.
Stobiecka Fryderyka z s., Kraków, Beringerówka.
Studnicki Janusz, Warszawa, **Wersal.**
Strzałkowska Eugenja, Kraków, San. Nauczyc.
Strzetelski Władysław, Jasło, Bank Polski.
Talkowska Elżbieta, Bydgoszcz, Warszawianka.
Tarnowiecka Jadwiga, Lwów, Dom Chałubińskiego.
Traczewska Wanda, Ostrowiec, Sarjusz.
Tańska Janina, Warszawa, **Sienkiewiczówka.**
Tabaka Antoni z ż., Swarzędz, Morskie Oko.
Treszczański Salomon, Łódź, Anastazja.
Trzebiecka Zofja, Warszawa, Poraj.
Tennenbaum Emil, Warszawa, Flora.
Tillesówna Ludwika, Kraków, Oaza.
Tokarz Dr. Stanisław, Warszawa.
Tôczyłowski Jerzy, Warszawa, Elektr. Miejska.
Toboła Antoni, Dąbrowa Górn. **Konradówka.**
Thomas Ulrich z ż., Gdańsk, Renaissance.
Tobiczyk Dr. Kazimierz, Kraków, Bristol.
Todor Józef, Zagórze, Czerw. Krzyż.
Tomaszkiewicz Franciszek z ż., Busko, Roztoka.
Tulecki Kazimierz z ż., Rzeszów, Bristol.
Turnau Inż. Gotfryd z ż., Przeworsk, Carlton.
Tyrna Karol, Bielsko, Curuśka.
Urbańska Halina, Toruń, San. Wojskowe.
Ulinowski Witold, Warszawa, Słoneczna.
Uniechowska Marja, Warszawa, Oaza.
Uramowska Stanisława, Warszawa, **Leśniczanka.**
Uljasz Ks. Norbert, Warszawa, Jemioła.
Vermirowski Józef, Czechosłowacja, H. Sport.
Vielmetti Franciszek z r., Dabr. Górn., **Stamary.**
Wartalski Franciszek z r., Chrzanów, Wanda.
Walham Marja, Dunajów, Staszeczkówka.
Walterówna Zofja, Kraków, Lwowianka.
Walkowska Elżbieta, Krzeszowice, Marta.
Wachtel Dr. Ignacy, Lwów, Świt.
Wąsiewiczówna Marta, Poznań, Warszawianka.
Wagner Wacław, Łódź, Dworzec Tatrz.
Waksman Eleonora, Łuck, Dworek.
Wattman Hilda, Ruda-Różaniecka, **Stamary.**
Wałecka Zofja, Poznań, Odrodzenie.
Wojdzińska Natalja, Kraków, Aida.
Wasilewski Stan. z ż., Poznań, Kuźnice, Restaur.
Waliszewska-Płotnicka Eug., Słonim, Ostoja.
Weinheber Lida, Brzesko, Trzy Róże.
Westercamps Gostay, Paryż, Stamary.
Weinberg Stefanja, Warszawa, Piast.
Weltman Dr. Markus, Łódź, **Ruczaj.**
Wegerkówna Irena, Puławy, San. Nauczyc.
Wejtczakówna Salomea, Siechnowice, San. Nauczyc.
Węglarski Bolesław, Kraków, Orla.
Weissmanówna Helena, Warszawa, Piast.

Biblioteka publiczna
i wypożyczalnia
KRUPÓWKI, Dworzec Tatrzański

Weinschenk Harold, Bielsko, Bristol.
Westenholz Ignacy z ż., Liszki, Wierchy.
Węgrzynowski Władysław, Warszawa, **Maraton.**
Weinstein, Wiedeń, Szałas.
Winiarski Adam, Kielce, Lipnica.
Wilder Stefan z ż., Ameryka, Bristol.
Wieczorkówna Felicja, Poznań, Zbyszko.
Więcek Józef, Kraków, **Wersal.**
Widy Inż. Józef, Grudziądz, **Stamary.**
Wierzyński Kazimierz z ż., Warszawa, **Biały Dom.**
Witkiewiczowa Marja, Kraków, Janówka.
Witkowski Jan, Brzozowa, **Wersal.**
Wilf Bronisława, Przemyśl, Bystre 20.
Wierciak Wacław, Pińsk, San. Wojskowe.
Wieveger Edward, Warszawa, Mimoza.
Wissmüller Stanisław, Poznań, Świetlana.
Winiewicz Józef z ż., Poznań, Wójtówka.
Wiesiołowska Janina, Łódź, **Wielkopolanka.**
Wieczorkiewiczówna Magdal., Warszawa, Błękitna.
Wilda Emilja, Ołtarzewo, Mary.
Wierońska Irena, Rawicz, Ermitage.
Więckowski Teodor, Warszawa, Wacława.
Wincewiczówna J. z siostrą, Góra Kalw., Gerlach.
Winawer Józef Marjan, Łódź, Morskie Oko.
Wisiewiczowa Marja, Buganów, Za Bramką.
Wierońska Janina, Rzeszów, Oleńka.
Woźnicka Marja, Warszawa, Halusia.
Wolska Helena, Warszawa, Bristol.
Wołoch Janina, Wołyń, **Victoria.**
Włodarska Marja z r., Warszawa, Staszeczkówka.
Wojtowiczowa Zofja, Krotoszyn, Czerw. Krzyż.
Wojtulewiczowa Z., Białystok, Kościel., Krzeptowski.
Wnorowski Kazimierz, Warszawa, Kamieniec.
Wojtuchowicz Aleksander, Haszlew, **Stamary.**
Woroniecka Marja, Huszlew, **Stamary.**
Wojtol Franciszek, Siennica, Polic. Dom Zdr.
Wojciechowska Bron., Janikowo, Grunwald.
Wojtowiczówna Irena, Łódź, Biała Róża.
Wojkiewiczówna Kazimiera, Nowotarska 1711.
Wolny Marcin, Złoczów, Polic. Dom. Zdr.
Wojtowiczówna Irena, Łódź, **Borek.**
Wróblowa Helena, Częstochowa, Pod Nosalem.
Wójcikowska Jadwiga, Stryj, Cieślówka.
Wójtowicz Józef, Łódź, **Kmicic.**
Wróbel Sylwester z ż., Ostrów, Wanda.
Wyszyńska Marja, — Sanat. Nauczyc.
Zachara Franciszek, Lwów, Turkówka.
Zacierowa Anna, Kazimierza W., Tatry.
Zawadzki Bolesław z ż., Dąb. Ślązaczka.
Załubski Jan, Trąbki, San. Nauczyc.
Zapolski Jarema, Warszawa, Oaza.
Zając Tadeusz z ż., Kraków, Strążyska 1807
Zabrzycki Wacław, Warszawa, Bank Polski.
Zakrzewski Dr. Konstanty, Kraków, Jambur.
Zajączkowska Tad. z c., Warszawa, Morskie Oko.
Zatrupin Dr. Henryk, Warszawa, Carlton.
Zajączkowski Ant., Warszawa, P. Niedźwiadkiem.

D. n.

Cena ogłoszeń.

Za wiersz milimetrowy na I-ej stronie 60 gr, w tekście 45 gr, na ostatniej stronie 30 gr. Przy ogłoszeniach serjowych stosowne rabaty.

INFORMATOR

a) Dział adresowy:

Urzędy i instytucje:

Urząd gminny, ul. Krupówki, „Bazar Polski".
Zarząd Uzdrowiska, Rynek.
P. Starosta Powiatowy przyjmuje we wtorki między godz. 10 a 12 przed południem w biurze Zarządu Uzdrowiska.
Komisarjat Pol. Państw., ul. Chramcówki, tel. 391.
Urząd Parafialny, ul. Krupówki, obok kościoła paraf.
Lekarz klimat., Dr. Mastalerz, Biuro lekarza w Zarządzie Uzdrowiska, Rynek.
Biuro meldunkowe w Zarz. Uzdr., Rynek.
Szpital Klimatyczny, ul. Szpitalna.
Stacja Ratunkowa Zarządu Uzdrowiska w Zakopanem — Szpital Klimatyczny — telef. Nr. 444.
Tatrz. Ochotn. Pogot. Ratunkowe, ul. Krupówki, dworzec P. Tow. Tatrz.
Komenda Garnizonu, Zakopane, w Sanatorjum Wojsk. im. Marsz. J. Piłsudskiego.
Biuro meldunkowe dla osób wojskowych: na Posterunku Żandarmerji — ul. Chramcówki, willa „Wojtuś".
Urząd Pocztowy i Telegraficzny, Krupówki 22.
Pol. Towarz. Tatrzańskie, ul. Krupówki, „Dworzec Tatrzański".
Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego, Krupówki, obok dworca Tatrzańskiego.
Dr. Włodzimierz Jasiński, notarjat, Krupówki 39.
Sekretarjat Gremjum Właśc. Pensj., ul. Witkiewicza 1 — godziny urzędowania od 4—6 po południu (16—18). Tel. 308.
Państwowy nadzór lasów tatrzańskich — inż. M. A. Liberak, ul. Chałubińskiego, willa „Liberaków".

Adwokaci:

Dr. Stanisł. Aulich, Krupówki 45, tel. 447 — naprzeciw M. Oka, za „Bazarem Polskim".
Dr Józef Bulanda, ul. Ogrodowa, Willa „Jaśka" za pocztą, tel. 407.
Dr Józef Diehl, delegat Izby adwokackiej, ul. Sienkiewicza, willa „Chochlik", tel. 417, przyjmuje od 4—6 po południu.
Dr Bertold Fass, ul. Krupówki 27, dom Fr. Bachledy Curusia, tel. 404.
Dr Franciszek Kowalski, Krupówki, dom J. Krzysiaka.
Dr. I. Krittenstein, ul. Krupówki 39, tel. 343.
Dr. Stanisław Wierzbicki, ulica Kościuszki, dom B. Rajskiego, tel. 245.

b) Dział ogłoszeniowy:

Antykwarjat.
Sklep komisowy, Zenon Krajewski, Krupówki 40.

Apteki:
„Pod Opatrznością Boską", ul. Witkiewicza.
III Apteka, B. Masłowskiego, Chramcówki, tel. 246
Najstarsza Apteka „Pod Białym Orłem", F. Tabeau, Krupówki, obok Trzaski.

Banki:
Bank Podhalański — Spółdzielczy, ul. Krupówki — własny gmach, vis a vis Poczty, tel. 401.

Biura sprzedaży wil i parcel:
J. Kubiński, Krupówki 27, tel. 397.
T. Siemianowski, obok poczty, tel. 327.

Fotograficzne Zakłady:
H. Schabenbeck, Krupówki 57. Tel. 136. Przyjmuje roboty amatorskie. Skład przyborów.
Zygmunt Buchcar, Krupówki 40 (w podwórzu). Przy zakładzie specjalna pracownia robót amatorskich.

Galanterja, przybory do szycia i haftu:
Antoni Krzyżak, Krupówki, róg ul. na Rynek.

Kolektury losów.
Kolektura loterji państw., Krupówki 25, H. Still.

Krawcy:
Zakład krawiecki „Sport", Krupówki 49, dom Cukra. — Prasowanie, reperacja, nicowanie i czyszczenie.
Ludwik Willinger, Krupówki 51, w podw., tel. 548.

Masarnie.
Juljan Czeczótko, zakład rzeźniczo-masarski, ulica Chałubińskiego 1.
Józef Galica, fabryka wyrobu wędlin, sprzedaż wędlin i mięsa pierwszej jakości. Krupówki, naprzeciw kościoła. Tel. 363.
Julj. Kotoński, Fabryka wyrobów masarskich oraz wyrąb mięsa pierwszej jakości, Krupówki, tel. 340.
H. Mirek, Fabryka wyrobów masarskich i wyrąb mięsa pierwszej jakości, Krupówki na Rynek, tel. 258.

Opony, smary i akcesorja samochodowe.
„Hydropol", Zakopane, Krupówki 74.

Pamiątki, zabawki, art. sport.:
Pracownia art. rzeźb T. Wieczorka, ul. Jagiellońska, willa „Szopenówka".

Piekarnie.
Elektromech. piekarnia i cukiernia Wł. Daniec, ul. Kościeliska, tel. 357.

Rowery, gramofony i płyty.
„Hydropol", Zakopane, Krupówki 74.

Towary bławatne:
O. Kretschmer, Krupówki 74.

Adres Redakcji i Administracji: Zakopane — Składnica Gremjum pensjonatów, ul. Witkiewicza, **telefon Nr. 581.**

Wydawca: Maksymiljan Skibiński. Zakopane. — Redaktor naczelny i odpowiedz.: Dr. Józef Żychoń. Zakopane. Drukarnia Pawła Mitręgi w Cieszynie.